

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejeman velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejeman velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) vsprejema upravništvo in ekspedicijski
„Katol. Tiskarna“, Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semenških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol 6 uri popoldne.

Štev. 28.

V Ljubljani, v ponedeljek 4. februarija 1895.

Letnik XXIII.

Vabilo na naročbo.

S 1. februarijem pričenja se nova naročba, na katero uljudno vabimo p. n. občinstvo.

„SLOVENEK“

velja za ljubljanske naročnike v administraciji:

Vse leto 12 gld. | Četrt leta 3 gld.

Pol leta 6 „ | Jeden mesec 1 „

Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. na mesec.

Po pošti velja predplačan:

Vse leto 15 gld. | Četrt leta 4 gl. — kr.

Pol leta 8 „ | Jeden mesec 1 „ 40 „

Upravništvo „Slovenca“.

Kapitalistična doslednost.

Interpelacija kranjske kapitalistične stranke govori o notarskem stanu. Mi smo že v sredo našli mej podpisani več mož, ki so značilni v zaničevanju duhovskega stanu. Zato smemo pač ta dva stanu nekoliko primerjati.

Duhovski stan po svojem bistvu vzdržuje vero in pravno vzgaja ljudstvo; torej ima splošen, za vse ude v državi potreben namen. Ta namen je poleg tega popolnoma neodvisen od državnega namena, ker je višji in važnejši, pač pa država ne more doseči svojega namena, če se hkrati ne ozira na vero in pravnost, katerima je sama podrejena. Notarski stan je od države postavljen; torej od nje tudi popolnoma odvisen. Notarski red z dne 25. julija 1871 (drž. zak. št. 175) določuje njegov delokrog v naši državi.

Duhovskega stanu duhovsko delovanje ni po naših zakonih obvezno za nobenega državljana. Vsak se udeležuje verskih vaj, v kolikor se boče in če se noče, ga nobeden ne more siliti. K notarju pa sili ljudi država; če bi se še rajše izognili notarski pisarni, ne morejo se v tistih slučajih, kadar to zakon zahteva. Če se torej tudi proti notarijatu govori, to ničesar ne škodi niti notarskemu uradovanju, niti zaslužku. Nasprotno pa vsako zaničevanje in poniževanje duhovskega stanu škoduje vzvišenemu namenu njegovemu, ker mu odtuja ljudstvo in v tem ovira njegovo za državo in posamnike potrebno delovanje. In vendar, kolikokrat se je že v naši deželi grdil javno po listih in knjigah duhovski stan? In kedo je vstal v njegovo obrambo? Možički, ki niso sami grabili kamenja in blata s ceste, da bi ga okidovali z njim, so se vsaj zadovoljno od strani smejali. — Da je pa mera protislovij polna, se sedaj po interpelacijah kliče vlada na pomoč užaljenemu notarijatu.

Duhovski stan se napaden ni zatekal nikoli v okrilje visoke vlade, ne samo zato ne, ker bi ne bilo nič pomagalo, marveč tudi zato ne, ker ima preveč samozvesti in ponosa, da bi ne zaupal višji sili, ki ga čuva in bedi nad njim. Po shodih, v društvih, v časnikih je javno branil svoja načela in dokazoval upravičenost svojega obstoja; notarijat se pa brani v deželno-zborski, denuncijatorični interpelaciji in sicer od mnogih, ki so glede duhovskega stanu vporabljali vsako priliko, da so mu priložili katero, od ljudi, katerih nekateri so z brcami žugali duhovniku, in ki nimajo druge besede za duhovnika, nego najgrše psovke. Ali ni to hiperbolična nedoslednost?

Mi tudi s tem primerom ne iščemo obrambe pri vladi, še manj pa pri tistih, katere je vzgojil in spravil do kruha duhovski denar, marveč hočemo le

pokazati, kako označuje interpelacija nemško-nemškotarsko-radikalne koalicije značaj interpelovalcev.

Že včeraj smo pokazali, kako si kapitalistični mogočniki hočejo ohraniti svoj ljubi mir in svojo nadvlado. Kedo izmed njih se peča z ubogim, propadajočim ljudstvom? Plačaj, pak idi! Celo vera jim je tedaj dobra, kadar ima ohranjati mej ljudmi krotkost in potrpežljivost, kadar povdarja samo dolžnosti nižjih stanov in samo pravice višjih. Če pa kaj zašumi mej ljudstvom, če neznosne razmere kakor koli žugajo bruhniti v grozovni podobi na dan, tedaj ta kapitalistična stranka pozivlje na pomoč — policijo. „Hej, država, vojakov sem, brani nas pred surovo druhaljo“, tako ponavlja v vseh možnih glasovih. In če tudi to ne pomaga, potem se pa zateka k zadnjemu sredstvu — namreč zopet k veri. Hinavec Crispi hoče sedaj vere mej ljudmi, kakor jo je zahteval v podobnem slučaju pruski nasilnik Friderik II. Na Laškem so razgnana vsa socijalistična delavska društva, na Nemškem se pa ravno sedaj obravnava zakon proti upornem. In pri nas, ki delujemo le v malem in se poleg tega odlikujemo v mnogih komičnih znakvih, se kliče vlada na temelju kazenskega zakonika (§ 392.) na pomoč proti socijalističnemu prekucuhu „Slovenca“. Jedna taka zadostuje za celi predpust!

Dokler bodo taki varuhi pravice in pravosti, se nam ni bati — kakega nereda. Če boš hotel z nekoliko krepkejšimi besedami razgnati leni in samoljubni mir kapitalistične gospode, pri ti priči te zagrabi § 392. in pod ključem boš imel priložnost premišljevat državo oblast. Poskusi reči pri kakem shodu, ali v kakem listu, da je anarhizem posledica liberalizma in njegovih krutostij v socialnem oziru, takoj ti bo § 395. za vratom in — sedel boš. Reci n. pr., da je revolucija morda toliko upravičena, kakor

LISTEK

Jan Vyrava.

Drama v 5 dejanjih, češki spisal F. A. Šubert.

Repertoar slovenskega gledališča bil je doslej, bodimo odkritosrčni, zelo boren v proizvodih slovenskega dramatičnega slovstva, in je to tembolj neumevno, ker bi se dalo misliti, da se bode slovensko gledališče eo ipso oziralo na sorodna jezikovna slovstva, v novejši dobi osobito na rusko, češko in poljsko dramatiko. Čeških dram se je baje še malo predstavljalo našemu občinstvu in slednje se torej ni moglo poučiti na našem repertoaru, kako je vspela in procvitala dramatična literatura med Čehi.

Hvalevredno je, da vodstvo slovenskega gledališča i v tem oziru hoče in se trudi popraviti, česar je opustilo, ker prihodnje dni spravi na oder češko dramo „Jan Vyrava“, katero je spisal v petih dejanjih ravnatelj praškega „Narodnega gledališča“, gospod F. A. Šubert. Drama je slavila sijajne vspehe v Pragi, Plznji, Brnu in minolo jesen v Zagrebu, kjer je v ondotnem „Narodnem gledališču“ v naslovni vlogi nastopil prvokrat naš rojak g. Borštnik z burno pohvalo. Glavna pritažljivost drame je v velikih prizornih efektihi.

Pisatelj nas uvaja v svoji drami v leto 1781 v kraljevograški kraj. Cesar Jožef II. kani odstraniti ne-

voljstvo, toda temu se upirajo in nasprotujejo na vse kripnje graščaki in veleposestniki. Narod težko prenaša jarem hlapčevstva in je često jasno izrazil, da bi se rad znebil tega suženjstva. Na graščinskem posestvu grofa Reverede vré. Kmetje sosebno mrzé graščinskega ravnatelja Karmina, kateri ravna z njimi nečloveški in robotno služnost pri vsaki priliki izkorišča le za-se.

Samo Jan Vyrava, najpremožnejši kmet v vasi, ki je med ljudstvom zelo čislán in mu prvakuje, stoji na strani graščinske gosposke. Starejšega sina dal je krstiti po grofu Hijeronimu, in ko je postal večji, spravi ga v logarsko službo pri grofu, da bode nekoč tudi kak Vyrava nekaj več, nego navaden kmet. Hijeronim Vyrava je zal možak, logarska oprava mu kaj lepo prija in umevno je, da mladenič zlasti dopada komtesi Silviji, ki je prišla posetit grofovsko obitelo.

Tudi on goji do nje tiho a tajno ljubav. toda jeden družemu nista še ustno izrazila svojih čutov. V tem je pa izvedela hči kmeta Kralja, ki mladega Vyravo ljubi iz dna svojega srca, da je splavala nje nada po vodi.

Povodom neke ljudske veselice, katero priredi grof Reverede svojim kmetom, pojavi se iznenada vojna četa pod poveljništvom stotnika Hrvata v gradu, ki je prinesel seboj cesarski patent (vladni razglas), da je odpravljeno nevoljstvo in dokaj oiajšana robota. Upravnik Karmin se prestraši; to je

hud udarec zanj in za graščinsko gosposko. Toda stotnik Hrvat ga pomiri, seboj ima še drugo naročilo. Za gradnjo trdnjave Jožefovo treba 20.000 hrastovih debel; ako te more dobiti ravnatelj Karmin, zaslužil bode ravno toliko goldinarjev, robotno olajšavo pa more radi tega zglasiti še le za pol leta. Nek vinjen vojak pa v svoji opojenosti zblebete kmetom, da so prinesli cesarsko razglasilo, s katerim je odpravljena tlaka. Ljudstvo zahteva, naj se prečita ta odredba. Toda mesto nje objavi Karmin, da se ima nadalje mesto lahkega poljskega dela uvesti težko delo v gozdu.

Kmet Dvořák z vsemi sredstvi svoje zgovornosti hujska ljudi. Jan Vyrava hoče posredovati, ravnatelj mu pa srdito zakliče, da je izdajski lopov. Vyrava vzkipi — tako ga še nihče ni zasramoval.

Umiri se, zatajuje svojo vročkrvnost in zapreči krvavi upor. Toda skoro uvidi, da nič ne more opraviti pri graščinski gosposki. Karmin zahteva, naj se strelja na ljudi, kar se pojavi Vyrava. Za ljudstvo zahteva pravice. Karmin meni, najpametneje je, ako se zapre agitator Dvořák. Ta poskus spodleti, toda nek bebast kmet je pri tem činu ustreljen, in sedaj stopi Vyrava odločno na noge. Postavi se na čelo kmetom in jim obljubi, da jih povede v boj.

Vyrava želi poleg sebe sina Hijeronima. Po noči prihutapi do gradu. Na terasi straži njega sin; pozivlje ga, naj gre z njim. Toda krasne Silvije oči omamile so sina. Odpove očetu poslušnost

absolutizem, da je revolucija naravna posledica sistematičnega nereda; reci, da nima brezverska država, ki ne priznava božje oblasti, nobenega trdnega vzroka, da bi branila svojo oblast; opozarjaj, da lastninska pravica ne sme biti neomejena in v nevarnosti si, da posediš nekaj mesecev ali celo leto.

Interpelacija nas primerja s socialisti. Zahvaljamo! Res se kot nasprotnikov ne bojimo toliko socialistov kakor liberalcev. Socialisti so sicer mnogo odločnejši, nego liberalci, oni so temeljiti nihilisti naše dobe, toda dosledni so. In zato je z njimi pač lažje nego z liberalci, ki se ti v hipu desetkrat izpremenijo: iz gorečnika za svobodo — v samosilnika, iz republikanca v — absolutista, iz brezverca v — krščanskega socialista, iz radikalnega opozicionalca v — krotkega prožnega kimavca.

(Sledeči trije odstavki so bili zaplenjeni.)

Šolska debata v kor. dež. zboru.

S Koroškega, 25. jan.

II.

Po gospodu poslancu Einspielerju se oglasi poslanec Plavec, ki prav robato udriha po Slovencih. Ravno dan prej je bil s pomočjo slovenskih volilcev srečno splaval iz obč. odbora doberlovaškega, — kaj čuda, da je drugi dan v dež. zboru vso jezo izbruhal nad Slovenci! V začetku svojega govora se je bahal, da ve o kmetskih občinah, katere zastopa Einspieler, več in od bolj objektivne strani. On ničesar ne vé, da Slovenci tožijo zbog sedanjih šol, — oni so z njimi le zadovoljni. Da se nastavlja učitelji slovenščine nezmogo, ni res.

Potem hudo napada duhovščino: Meni je znano da se od strani, ki je najmanj v to poklicana, seje prepir med ljudi. Naši Slovenci so kar srečni v zavesti, da se smejo učiti drugega dež. jezika. . . Če bi danes prišlo do prostega glasovanja, bi se pokazalo da so Slovenci z vsem zadovoljni. . . Žalostno je pa resnica, da duhovniki, namestu da služijo vzvišenemu namenu, rogovilijo med ljudstvom. . . Končam z željo, da spoznajo gospodje, da vkljub vsej agitaciji ne pridejo do svojega cilja.

Tako nekako je kmetsko-robato besedičil koroški „Knotz“, posl. Plavec. Za njim je dež. nadzornik Gobanc vsled ukaza dež. predsednika ugovarjal g. Einspielerju in svoj govor odličil s prav medenimi sladkimi publiimi frazami. Potem je izrekel, da je merodajno za jezikovni poduk mnenje tistih, ki šolo vzdržujejo. Govori o posameznih šolah, kjer so se potegovali za slovenščino. V Zabnicah so prosili za slovensko šolo, pa kmalu potem je prišla druga peticija, naj ostane vse pri starem. (Dež. šolski svet se je oziral seve samo na to! — Dop.)

Občina Št. Jakob v Rožu je dosegla (po 13letni borbi! — Dop.) toliko, da se je uvedla slovenščina kot podučni jezik. Ljudje so od tega časa popolnoma zadovoljni; pa tudi nemščina se tam

goji malo ne v isti meri, kakor prej. — V Kotmarivasi so tudi prosili za slovenski poduk; kmalu pa so se oglašili nasprotniki in dež. šolski svet odločil je, kakor svoje dni — Salomon (ta primera je malo preveč — samozavestna!) in razdelil v dve: nemško in slovensko (t. j. utrakvistično). Isto zgodilo se je v Šmihelu nad Pliberkom in v Globasnici, pa tudi tam je klasičen dokaz, da imajo utrakvistični oddelki mnogo več učencev, nego samo-slovenski. Več prošelj ni prišlo, kje so druge ne vem, pri nas niso. — Gre za to, ali se ustreže upravičenim željam postavno v to poklicanih faktorjev, ali pa platoničnim željam drugih, katerih pa postava ne pripoznava kot upravičenih faktorjev.

Dež. nadzorniku je odgovarjal g. Einspieler takole: Dež. nadzornik se upira, ko zagovarja sedanje razmere, na voljo ljudstva (?). Mislim, merodajna je najprej postava in pravica (Ugovor) Faktorji ki vzdržujejo šolo, morajo v teh mejah potrebno vkreniti. Nadzornik je omenil proti-peticijo v Zabnicah; o tej se marsikaj govori. Šola v Št. Jakobu deluje tako, da je ljudstvo kakor šolska oblast ž njo zadovoljna. Take šole hočemo mi imeti; slovenščina je podučni jezik in nemščina se podučuje kot učni predmet. Tako je prebivalstvo zadovoljno, in česotudi šolske oblasti zadovoljne, prosimo le, da naj se tudi druge šole na Slovenskem tako uravnajo; če bodo vse šole tako uravnane, nehal bode med nami prepir.

Nadzornik je govoril tudi o Kotmarivasi in je rekel, da je tam krajni šolski svet po 5 mesecih v drugi vlogi zahteval, naj ostane vse pri starem; zamolčal pa je, da je dodal šol. svet pristavek, da se sistira prvi sklep le toliko časa, da bo rešen priziv pri naučnem ministerstvu.

Glede Šmihela in Globasnice mi številke niso znane; toliko je pa gotovo, da imamo le učiteljsko nasprotno agitacijo zahvaliti, če je v utrakvističnih oddelkih več otrok, nego v slovenskih. Saj so strašili kmete, da bode kar vsak moral kupiti za 5 gl. novih knjig, če svoje otroke pošilja v slovenski oddelek.

Kar se tiče nemških učiteljev na slov. šolah, trdil je dež. šolski nadzornik, da se taki učitelji nameščajo le v šolah, ki so kot nemške organizovane in se sklicuje na voljo ljudstva. Kar sem prej rekel, velja i tu. Zakaj se pa ravno zavoljo uravnave šol poprašuje kmet, ki v tem oziru pač ne more razločevati, saj ga tudi ne vprašujejo, hoče li plačevati davke in dajati svoje sinove med vojake.

Nato imenuje štiri učitelje, ki so morali zapustiti deželo, ker se niso mogli odpovedati ljubezni do materinščine in govori še o učiteljsku: če je rekel g. dež. nadzornik da se 72 pripravnikov uči slovenščine, dam to veljati; vprašanje pa je, ali ta poduk tudi zadostuje.

Tako g. Einspieler. Na stvarno in mirno razpravo ostali so dež. nadzornik Gobanc, kakor tudi poslanci odgovor dolžni! Odgovorili so le s strastnim napadom na slovensko duhovščino.

(Dalje sledi)

Zagovor deželnega glavarja.

Ker je pozdrav deželnega glavarja g. Otona Detele pri otvoritvi belopeške šole napravil toliko šuma po časopisih, pojasnil je deželni glavar to stvar in sicer tako, da so mu tudi domači politični nasprotniki morali priznati, da je bilo njegovo postopanje opravičeno. V pojasnilo stvari ta govor objavimo v celoti. Glasi se:

Oglasil sem se v splošni razpravi k besedi, ker je častiti gospod poslanec za mesti Kranj in Loka porabil to priliko, da je sprožil na me ostro pušico.

Ceravno je gospod poslanec dr. Tavčar znan kot dober strelec, moram vendar reči, da me ta pušica ni zadela, me ni ranila, ker mene brani močen ščit čiste in dobre vesti! (Pritrjevanje na levi.)

Ni treba gospoda moja, da bi dokazoval, da je šola v Beli Peči javna ljudska šola, kakor vsaka druga na Kranjskem.

Kdor bi o tem dvomil, prepriča se lahko v uradnem izkazu deželnega šolskega sveta, v katerem se nahaja ta šola kot ljudska šola, katero obiskuje letos 145 otrok.

Če je pa šola v Beli Peči javna ljudska šola, velja zanjo isti šolski zakon, kakor za vse druge ljudske šole na Kranjskem in obstoje zanjo tudi isti postavni zastopi, kakor za druge ljudske šole.

Visoka zbornica bo meni torej gotovo pritrdila, da ima krajni šolski svet v Beli Peči iste postavne pravice in dolžnosti, in da se mora istotako spoštovati in uvaževati, kakor drugi krajni šolski sveti.

Od krajnega šolskega sveta v Beli Peči, katerega obstanek je torej postavno utemeljen, dobil sem sledečo uradno povabilo k slovesnemu otvorjenju ljudske šole v Beli Peči:

„Euer Hochwolgeboren! Der ehfruchtstvoll gefertigte Ortsschulrath erlaubt sich Euer Hochwolgeboren zu dem am 9. September d. J. hier statthabenden Schuleinweihungsfeste einzuladen.“

Na to uradno povabilo bila je moja dolžnost se odzvati. O vseh tistih stvareh pa, katere gosp. poslanec dr. Tavčar omenja, da so se pred otvorjenjem šole pisale po nemških listih, o tem, da se je s slavnostjo hotela uprizoriti velikonemška demonstracija, da se je hotelo pokazati, kako se je okrepil nemški živelj na Kranjskem — to morem zatrjevati s častno besedo — mi ni bila znana niti ena beseda.

Bival sem takrat na deželi na svojem domu; prišel sem kakor znano, vsak drugi dan v Ljubljano, da sem opravil svoj uradni posel, nisem pa imel časa tu čitati razne časnike. Doma vsaj sem živel kratki čas počitnice v božjem miru in pustil politiko in časnike na strani. Čital sem „Slovenca“ in včasih „Laibacher Zeitung“; o nameravani slavnosti nemškega šulfereina v Beli Peči pa v teh listih ni-

in starega kmeta zgrabi taka srditost, da puško sproži na lastnega sina. Hijeronim se zgrudi, in oče, meneč, da jo mrtev, pobegne. Se tisto noč zapalijo uporni kmetje graščino; vname se ljut boj. Graščinskim upornikom prihité na pomoč vojaki, potlačijo upor in puntarske kolovodje sedaj sodi pred vojnimi sodiščem stotnik Hrvat.

Opomniti treba, da je bil ubit v boju ravnatelj Karmin.

Vojni sodnik je obsodi na vislice. Vendar so konečno pomiloščeni, smrtno obsodbo premené v drugo kazen — uporniški načelniki naj bodo tepeni s šibami. Tu jame kipeti kri v Vyravi. Rad bi pretrpel vsako kazen, ne boji se smrti, toda sramota, da bode tepen, to je zanj grozno. On, ki žive dni ni prosil nikogar, zdrkne na kolena pred stotnikom in ga prosi milosti, raje naj ga usmrté. Stotnik veli, da se kazen izvrši siloma. Vyravo zvežejo in nasilno vlečejo v „rajdo“. Črno mu prihaja pred očmi, prvi udarec pade na njega hrbet — Vyrava zaječi in zadet od kapi se zgrudi.

Sin Hijeronim, videč ta strahoviti prizor, hoče planiti v nepopisni razburjenosti na stotnika, toda i on preboden izdihne svojo dušo. Komtesa Silvija in kmetiška deklica Barbika objokavate skupno nesrečnega mladeniča. A zaman ni umrl Vyrava, kajti sedaj se zglašuje cesarski ukaz — odpravljeno je nevoljništvo, robstvo!

A. S.

Špilberk pri Brnu.

Po zgodovinskih podatkih spisal F. H.

(Konec.)

Logar Anton.

Leta 1816. so ga obsodili v 20letno hudo ječo. Dolžili so ga, da je umoril saksonskega kupčevalca z medeninom in ga oropal za 600 dolarjev, ko je le ta prenočeval pri nekem bogatem mlinarju.

Logar je hotel poročiti se s hčerjo revnega tkalca, ki mu ni hotel dekleta drugače dati, kot če ima 100 dolarjev premoženja. Polovico je že imel. V stiski je potožil bogatemu lesnemu trgovcu, s katerim je bil v kupčijski zvezi in oni mu je manjkajočih 50 dolarjev daroval.

V tem času, ko je zopet prosil za svojo izvoljenko ter pokazal zahtevano svoto, našli so tujca oropanega in mrtvega v gozdu. Sum je letel na logarja. Kc je še zoper njega pričal njemu sovražni poljski čuvaj, spoznan je bil za krivega in obsojen.

V ječi je že sedel 18 let, kar je zbolel oni bogati mlinar, ki se je spovedal na smrtni postelji in potem pred pričama svojo izjavo ponovil, da je on trgovca umoril. To mu je povrnilo prostost. Prva misel njegova je sedaj bila poiskati nevesto, a zvedel je, da je končala s samomorom svoje življenje, ker so jo silili stopiti v zakon z mlinarjem.

Anton je obiskoval vsaki dan grob svoje neveste dokler ni umrl jeseni istega leta in bil pri njej pokopan.

Filip Smutný.

Grozne zločine je doprinesel jetnik, o katerem hočem sedaj pisati.

Filip Smutný je bil mesar in najemnik krém blizo Slavkova. S svojo ženo Frančiško je živel v ljubezni in miru. Imel je z njo troje otrok, šestletno Frančiško, triletno Marijo in petmesečno Jozefo, ki je bila njegov ljubček. Vsak je smatral ta zakonski par za srečnega, a naenkrat je ugasnila zvezda sreče.

Filip se je pregrešil, morda vinjen, ali takoj se je svojega greha kesal. Prosil je svojo ženo odpuščanja, pa zaman, šla je in ga tožila. To ga je tako razburilo in razkačilo, da je pribrumel 4. sept. 1850. l. v sobo svoje žene in jo zaklal. Otroci so se zbudili, začeli kričati, in Filip je oba starejša umoril. Najmlajše dekletce je vzel na roke, gledal ga nekaj časa, prizanesel mu pa ni, i tisto je moral na grezni način umreti. Potem se je sodniji sam naznanil, ki ga je obsodila za 20 let v ječo z ozirom na razne polajšujoče okoliščine. V ječi se je skregal z ječarjem in ga treščil s tako silo ob zid, da je nezavesten obležal. Mislilo se je, da je hotel Smutný s tem činom prisiliti sodnijo, da bi ga k smrti obsodili, ali ječar ni umrl. Zato so Filipu

sem nič našel. Kakor se je vršila slavnost, slišal sem še le, ko sem par dni pozneje prišel v Ljubljano. Ako bi bil poprej vedel, da se bo otvoritev ljudske šole v Beli Peči porabila v proslavo nemškega šulverajna, postopal bi bil glede povabila bolj diplomatično.

Tako pa sem ravnal bona fide in osobno se čutim žaljenega, ako bi mi kdo očital češ da sem vedoma hotel pozdravljati velikonemško slovesnost.

Ker gospod dr. Tavčar pravi, da sem klical blagoslov božji na šulferajno slavnost, povedal bom, kaj sem krajnemu šolskemu svetu v Beli Peči na njegovo povabilo odgovoril. Odgovoril sem na nemško povabilo nemškega krajnega šolskega sveta v Beli Peči v jeziku katerega isti razume, torej nemški, in sicer sledeče: „Ortschulrath Weissenfels. — Begrüsse die Eröffnung der neuen Schule mit den besten Wünschen für das segensreiche Wirken derselben“.

Gospoda moja, ali ne bo vsak pošten človek želel novo otvorjeni šoli božjega blagoslova in ali naj bi bil jaz morebiti, ker je šola nemška, moral želeči, da naj rodi slab sad? (Odobranje na levi in desni.) Mislim torej, da je bila želja izražena v besedah „segensreiches Wirken“ popolnoma umestna. To šolo je pri otvorjenju katoliški duhovnik blagoslovil in pri pridigi izrekel gorko željo, da naj dobro uspeva v korist mladine in cele občine, mislim torej, da sme to tudi želeči vsak drug pošten katoličan in Slovenec. (Odobranje na levi.)

Gospod poslanec dr. Tavčar je porabil primer in je vprašal, kaj bi se bilo zgodilo, ako bi se ustanovila kje na Kranjskem slovenska šola in bi imeli nemškega deželnega glavarja, ali bi bil ta tudi s prijazno besedo pozdravil otvorjenje šole. Jaz menim da bi bil to gotovo storil, ako bi hotel spoštovati zahteve uljudnosti in enakopravnosti.

Tudi jaz hočem porabiti slično primero, da gospodom poslancem pokažem, kako krivično in nedosledno, sodijo o tej zadevi.

Recimo, da se kje na Spodnjem Štajarskem otvori slovenska šola. Dotični krajni šolski svet je tako uljuden, da povabi deželnega glavarja štajarskega, naj se udeleži otvoritve. Morebiti se je ne boče osobno udeležil, ali kolikor poznam deželnega glavarja štajarskega, visoko izobraženega in uljudnega gospoda, sem prepričan, da se bo gotovo za povabilo prijazno zahvalil, in bode gotovo tudi željo izrekel, da bi ta šola prav dobro uspevala in dober sad rodila.

Sedaj pa jaz vprašam gospoda poslanca dr. Tavčarja in somišljenike njegove, ali bi oni smatrali da je ta korak deželnega glavarja štajarskega korekten ali pa breztakten, (odobranje na levi in desni) in ali ne bodo priznali, da se je štajarski deželni glavar v tem slučaju ravnal po načelih enakopravnosti.

Jaz mislim, da gospod dr. Tavčar gotovo ne

bode rekel, da je štajarski deželni glavar žalil nemški narod s tem, da je pozdravil ustanovitev slovenske ljudske šole.

Dobro! pa ugovarjalo se mi bo, da bodo deželnega glavarja štajarskega obsojali njegovi pristasi, članovi nemško-liberalne večine, h kateri pripada, da ga bodo gotovo ti napadali in da hodo ravno tako nemški listi po njem udrihali.

Gospoda moja, zatrjujem Vas, da bi se nihče na njegovem postopanju ne spodtikal in prepričani bodite, če bi vendar kak nemški šovinist mu ta korak v kakšnem lističu očital, da bi ga takoj nemški listi desavuirali in ravno tako bi Slovenci padli čez dotični list.

Na Štajarskem kakor priznate bi smel torej deželni glavar enakopravnost izvrševati nasproti Slovincem; kar pa je prav za enega; mora biti prav tudi za drugega. Če bi bilo prav da deželni glavar štajarski spoštuje pravico slovenskega življa na Štajarskem in izvršuje enakopravnost, potem je vendar tudi prav, da deželni glavar na Kranjskem, ker je deželni glavar cele kronovine, spoštuje pravice Nemcev, če jih je tudi malo v deželi. Če hočemo, da se spoštujejo naše pravice, moramo v prvi vrsti sami biti pravični. (Odobranje na levi in desni.)

Sedaj pa pride tisti nesrečni šulferajn na vrsto.

Ja kaj pa je prav za prav glede ljudske šole v Belipeči tako strašanskega zakrivil? Na to vprašanje moram odgovoriti da je dal 5000 gld. podpore za zgradbo te šole.

Občina Belapeč je jako revna. Vsega davka, skupaj s tem kar pripada na graščino in fužine, plačuje na leto 1400 gld. Vprašam Vas, kako bi se bili mogli pokriti za tako malo občino ogromni stroški te šolske zgradbe, ki znašajo 11.314 gld. Koliko priklade bi bila občina morala leta in leta plačevati, predno bi se mogli ti troški pokriti!

Visoki deželni zbor je res v eni zadnjih sej dovolil za sedaj podporo 200 gld. za to šolsko zgradbo, pa kaj je podpora 200 gld. nasproti svoti 11.314 gld.! Ali se torej ne mora priznati, da je nemški šulferajn občini jako ustregel, ko je za to šolo podaril 5000 gld.? Kaj pa je s tem škodoval Slovincem? Belapeč je nemška občina, to mora priznati vsakdo in temu se ne da ugovarjati. Nasproti nemški šoli v Belipeči se še ni nihče oglasil in ako bi ne bilo prav, da je šola tam nemška, bi se bil gospod poslanec dr. Tavčar gotovo že oglasil proti temu. Ze takrat, ko sta bila v deželnem odboru dr. Bleiweis in dr. Zarnik, katerima se gotovo ne more očitati narodna malomarnost, dopisovalo se je uradno tej občini v nemškem jeziku, ker je občina nemška. Če je torej nemški šulferajn pomagal pri po z n a n o n e m š k i š o l i, to za Slovence ni nobena nevarnost.

Sicer pa še enkrat ponavljam, meni ni bilo o slavnosti nemškega šulferajna in o kaki velikonemški demonstraciji prav nič znano; faktum je le, da sem bil k otvoritvi šole uradno povabljen, če sem na to

uradno povabilo tudi uljudno odgovoril, mislim in sodim, da je bilo to prav. Skoraj sem pa tudi mnenja, da bi gospod dr. Tavčar sam, ako bi bil on namestu mene deželni glavar in bi bil uradno povabljen k otvoritvi šole v Beli Peči, in ne bil kakor jaz ničesar ne vedel, da se namerava kaka nemška demonstracija, da bi se bil morebiti tudi on hotel pokazati kot pravičnega, objektivnega in uljudnega deželnega glavarja.

Troški šolske zgradbe v Beli Peči znašajo, kakor sem že omenil, 11.314 gld. V pokritje teh troškov dal je nemški šulferajn podporo 5.000 gld. in dežela Kranjska dosedaj 200 gld. Občina si je izposodila v ta namen 2.500 gld. Torej je znesek pokritja 7.700 gld. in ostane še primanjkljaj 3.614 gld., katere mora občina plačati z visoko priklado. Ako se pogledajo ti zneski, ali ne bode vsak privoščil ubogi občini tistih 5.000 gld. podpore, tem bolj ker vsled tega šulferajn nima nobenega vpliva na to šolo, kajti uplivati imajo na šolo jedino le kompetentne šolske oblasti.

Nemški šulferajn ne stavi nobenega drugega pogoja kakor, da če bi šola enkrat nehala biti nemška, se mu mora vrniti denar. To je pa čisto naravno, da nemški šulferajn ne daje podpore za slovensko šolo, kakor jo družba sv. Cirila in Metoda ne daje za nemško šolo.

Gospod poslanec dr. Tavčar ni omenil kočevske šole in zato sem mu hvaležen. Slišal sem pa, da so me v listih, na katere on jako vpliva, napadali tudi zaradi kočevske šole. Bral tistih napadov sicer nisem da vsaj gospodom veselje vničim, če mislijo, da me s tem strašno jezijo. (Veselo na levi.) Slišal sem pa, da so hudo kritikovali, da sem pozdravil otvoritev šole v Kočevju.

Ta stvar je bila tudi čisto naravna. Prišla je iz Kočevja deputacija z županom na čelu k meni in me je povabila, da se vdeležim slavnostnega otvorjenja tamošnje šole. Šel nisem tje, pisal sem pa, ter izrekel željo, da naj Bog da srečo in dober vseh novo otvorjeni šoli. To je bilo vendar popolnoma korektno. Če je bilo pa to korektno, zakaj me zaradi tega v listih napadate?

Jaz mislim, da je s tem dokazano, da je bilo moje postopanje v obeh zadevah tako, da ne zaslužim nobene graje, ker sem moral tako ravnati, kakor sem ravnal, in da je torej očitanje gospoda dr. Tavčarja neopravičeno.

Zagotavljam gospodo, da nikdar ne bodem storil koraka, katerega bi se moral sramovati kot Slovenec, povdarjati pa moram, da sem odkrito in odločno kazal svoje narodno mišljenje v časih, ko je bilo težavneje kazati se narodnjaka kakor zdaj in ko so se tisti, ki so imeli ta pogum, preganjali, sovražili in zasmehovali. Vprašajte le na Gorenjskem in prepričali se bode, da je resnica kar govorim. Danes so razmere drugačne, dosegli smo vsaj na Kranjskem veliko, kar smo tistikrat glede narodne enakopravnosti želeli. Zahtevali smo, da se ljudsko šolstvo postavi na narodno podlago in dosegli smo to na Kranjskem, dosegli smo, da se po uradih zlasti pri sodnih večinoma uraduje v slovenskem jeziku, in dosegli smo, da pri nas imajo Slovenci v avtonomnih zastopih večino.

Ali se je nam res še bati za naš narodni obstanek? Zato ne smatram potrebno, da bi tudi zdaj še vedno stal na strani opozicije, ter silil z glavo skozi zid.

S tem sklenem in se nadjam, da mi gospodje, ki pravično in nepristransko sodijo ne bodo mogli očitati to kar mi je očital gospod poslanec dr. Tavčar. (Živahno odobranje na levi in desni.)

Kranjski deželni zbor.

(IX. seja dne 1. febr. 1895.)

Mej drugimi je poslanec Pfeifer izročil prošnjo župljanov bučenske župnije v krškem okraju za izločitev iz občine Studenec in ustanovitev lastne občine.

Pričetkom seje poslanci baron Apfaltrern, Grasselli in tovariši stavijo naslednji samostalni predlog:

„Visoki deželni zbor naj sklene: Vlada se nujno naprosi, da pri prihodnji premembi stanovišč c. kr. železniških obratnih ravnateljstev prej ko mogoče tako železniško oblastvo ustanovi v Ljubljani ali pa je od drugod premesti v Ljubljano, da vodi obrat državnih železnic v južnih planinskih deželah, zlasti na Kranjskem. Deželnemu odboru se naroča, da v

zapor podaljšali in poostriili. Umrl je kot norec leta 1854. preden so Špilberške ječe odpravili.

Ubeg jetnikov l. 1820.

Ako premisli človek, kako so bili jetniki vkle-njeni, zdelo bi se mu skoraj nemogoče, da so nekateri ušli. K temu je nekoliko pripomoglo, ko so podrli l. 1809 nekaj trdnjavijskih nasipov. Dalje so delali jetniki tudi na prostem. Ni bilo tedaj lahko popolnoma prepričati med njimi dogovor. Ko pa je bil Špilberk l. 1820 18. julija izročen v civilno oskrbnitvo, napadlo je 20 jetnikov dne 8. oktobra paznike, so jih premagali in ušli. Takoj za njimi so se podali nekateri drugi pazniki in vojaki. Pri mostu čez Svarcavo so se spoprijeli ubežniki s svojimi zasledovalci, jednega vojaka so ranili. Vendar je bil skoraj ves napor zastonj, 18 so jih vjeli in nazaj odpeljali, dva sta ušla.

Kratka zgodovina Špilberka.

Od kod ima Špilberk svoje ime, je razno mnenje. Jedni pravijo, da izvira od iger, koje so stari pagani bogu „Perunu“ na čast igrali. Ti se opirajo na najdene grobove v skali 3-8 m globoko, v katerih so se nahajale posode z ostanki kostij in pepela. Drugi trdijo, da so se tu vršile viteške tekme za časa kralja Janeza, tretji pa, da so se na Špilberku zabavali z raznimi igrami o binkoštnih nemški prebivalci za časa Otokarja. Do l. 1310 je nosil Špilberk ime „castrum brunense“, za tem pa

„castrum Spilberg“. Mesto je nosilo ime grada, Brno, kar izvira od stare češke besede „brn“, toliko kakor „panzer“.

Grad Špilberk je bil neki sezidan že pred letom 884. Bil je sedež mejnih grofov, tu so se zbirali k deželnim zborom in sodnijam in mesto je bilo po njem dobro varovano. L. 1254. je pozdravil tukaj kralj Otokar vso plemstvo, ki je hotelo z njim se podati v križarsko vojsko zoper paganske Pruse. L. 1428 se je moralo mesto in grad braniti zoper Husite, l. 1547 je prešel v last Ferdinanda I., ki je dal nasipe dobro popraviti, da bi se mogel ustavljati turškim napadom. Čez 13 let je bil prodan moravskemu plemstvu za 35.000 kop grošev in plemstvo ga je prodalo Brnu za 6000 gld. Slavno se je branil Špilberk zoper Švede l. 1643 skozi 14 dni in l. 1645 skozi 16 tednov. Tedaj ga je branil juvaški polkovnik Ludovik Radint de Souches. Švedov je padlo čez 8000, 1300 vjetih so zaprli v spodnjih kasematah. Braniteljev je bilo ranjenih 250, mrtvih 150. Omenim še obisk Napoleona I. L. 1855. je sedanji presvitli cesar Franc Jožef I. odpravil špilberške ječe. Jetnice so poslali v Vel. Mezeričje, jetnike pa v Kartouze na Češkem.

Da se Špilberške ječe ohranijo kot zgodovinska znamenitost, predlagal je l. 1878. polkovnik Anton Costa-Rosetti pl. Rossanegg, naj se kasemate popravijo. V to svrbo rabijo tudi denarja, kateri se dobó od obiskovalcev.

tem smislu hitro in odločno stori potrebne korake pri vis. vladi."

Razna poročila deželnega odbora se izročé finančnemu in gospodarskemu odseku, poročilo o pospeševanju železnice nižje vrste pa posebnemu odseku, v kateri so bili izvoljeni: Hribar, Klun, Luckmann, Murnik, Pfeifer, Povše, dr. Schaffer, baron Schwegel in dr. Tavčar.

Poslanec Hribar na to utemeljuje samostalni predlog glede premestitve vojaške bolnišnice v Ljubljani ter poda kratko zgodovino vseh dotičnih obravnav, ki kažejo, da vojno ministerstvo stavi previsoke zahteve, katerim se ljubljansko mesto ne more odzvati. Vse dosedanje prošnje so bile brez uspeha, ker pa so ta predlog podpisali vsi deželni poslanci, bode vlada morda vendar kaj storila. Predlog se je izročil finančnemu odseku.

Poslanec Povše utemeljuje predlog, naj deželni odbor odpošlje spomenico na trgovinsko ministerstvo o stanju mlinarske obrti, ki pri nas propada zaradi olajšav, katere imajo ogerski veliki mlini pri uvažanju žita iz balkanskih dežel. Govor objavimo na drugem mestu. Predlog se je izročil gospodarskemu odseku.

Poslanec dr. Žitnik utemeljuje predlog, da se izjava g. deželnega predsednika glede planinskih pašnikov v tržiškem okraju izroči združenima finančnemu in gospodarskemu odseku v pretres in poročanje. Predlog je bil z večino narodnih proti nemškim glasovom sprejet. Govor objavimo o priliki.

Poslanec Višnikar poroča o prošnji cestnega odbora na Bledu za posojilo in podporo za preložitve ceste Bled-Javornik ter stavi v imenu finančnega odseka naslednji predlog: „Deželnemu odboru se naroča, da po cestnem odboru blejskem predloženi načrt s proračunom o odpravi klancev med Rečico in Gorjanci deželne ceste Bled-Javornik da pregledati po deželnem stavbinskem uradu in da se takoj po odobrenem načrtu in ko se doženejo potrebni dogovori z udeleženci prične s projektovanimi popravili navedenega dela deželne ceste. Delo se izvrši v smislu zakona z dne 27. septembra 1889 tako, da plačata dežela in cestni okraj vsak polovico stroškov. Deželni odbor se pooblašča, da sme cestnemu odboru v pokritje nanj spadajočih stroškov dati potrebna predplačila iz kredita za vzdrževanje deželnih cest proti povračilu.“ — Predlog obvelja.

(Konec prih.)

Varstvo naše mlinarske obrti.

(Utemeljeval poslanec Povše v deželnozborni seji dne 31. jan.)

Le malo obrtnije imamo v naši deželi in nekdanj tako cvetoča mlinarska obrt, ki je preživela mnoge rodbine in jim pripomogla k blagostanju, jela je hudo pešati, odkar so nastali veliki mlini, koje goni parna sila ali kateri so po novih iznajdbah mehaniško vrejeni. Deloma je našim mlinarjem pomanjkovalo kapitala, da bi v velikem zamogli izvrševati svojo obrt in kupčijo, večinoma pa niso naši mlinarji sploh zamogli vložiti v svoje mline denarja za prenapredbo mehanizma in nekateri so to storili ter nakopali si ogromnih dolgov, katerih niso vsled vedno bolj naraščajoče konkurence zamogli več zmagovati in marsikak tak mlin razpada sedaj in spominja na pretekle boljše čase.

Če katera obrt, je gotovo ta, ki je najbližja kmetijstvu, in res bili so lastniki obilnih mlinov ali so še dandanes, tudi posestniki kmetij. V odročnih krajih je ta obrt osobito trpela in oni gospodarji, ki so žrtvovali ves svoj prihranek v zboljšanje mlinov, bijejo trd boj za svoj obstanek in gorje onemu, ki nima prijateljev, ki mu dajo mleti; ako nima mnogo kapitala, da nakupuje žita ter da zamore dajati na up za daljše obroke, tedni in tedni pretekó, ne da bi se zavrtilo mlinsko kolo.

Zakaj je tako? V najoddaljeno vas zahajajo že agentje, ki ponujajo ogersko moko, in sicer po nižji ceni, kakor to zamore domač mlinar storiti.

Take razmere nastale so tudi za mlinarje po drugih deželah in uradno je naštetih mlinov na veliko sto, ki stojé in razpadajo. Ni čuda, da so se mlinarji vseh kronovin v takem obupu jeli združevati in iskati pomoči. Posvetovali so se, kaj storiti, da se zabrani propad mlinarske obrti, ki daje dela tisočem delavcem in preredi tisoče poštenih rodbin. Posvetovanja pokazala so, da je tega kriva velika mlinarska obrt, katero je ogerska vlada na neverojetni način pospeševala osobito s tarifi na svojih železnicah in privoljevala je velikim parnim mlinom tako nizke vozne tarife za izvoz ogerske moke, da

bi skoro se smelo reči, da so zastonj vozarili moko. Vsled take tarifarne ugodnosti zamogli so ogerski veliki mokarski trgovci kvintal moke za pol goldinarja ceneje oddajati, kakor je to zamogel tudi parni mlin v naši deželi storiti, ki je pšenico iz Ogerskega dobil in tu zmlel. Toda ogerski konkurenti so ceno moki iste kvalitete jeli ponujati v naših deželah za 1 gld. do 1 gld. 50 kr. boljši kup, kakor so to domači mlinarji zamogli storiti, in zveza avstrijskih mlinarjev jela je zasledovati po vzrokih, ki ogerskim mlinom omogočuje toliko znižanje cene. In res posrečilo se je zaslediti pravi vzrok, ki v tem obstoji, da ogerski veliki mlini izkoriščajo leta 1882 od c. kr. državne vlade dovoljene olajšave, da smejo mlinarji, ne da bi morali odrajtovati colnino, dobivati žito iz balkanskih dežel, Rumunije, Srbije, le da potem izkažejo, da so čez mejo državno, torej v inozemstvo (Nemčijo, Italijo itd.), odposlali primeren kvantum moke in dovolil jim se je 30odstotni odpadek, torej da za vsakih 100 kilogramov pšenice, vpeljane iz balkanskih dežel, mora 70 klg. moke iti izven države.

V svrhu pospeševanja domače obrtnije dovoljujejo razne države svojim obrtnikom, da smejo brez colnine odrajtovati, dobivati surovine iz tujih dežel, in če je v svojih tovarnah podelavajo v fino blago ter pri odpošiljanju tako rafiniranega blaga v inozemstvo dokažejo identiko, to je, da je to blago izdelano iz one surovine, primerno tudi vpeljani množini surovine, odpiše se jim colnina. Tako je tudi naša avstrijska državna vlada potem, ko je višjo uvozno colnino naložila na žito iz Rumunije in balkanskih dežel sploh, dovolila to olajšavo mlinarjem, katere so se osobito veliki ogerski mlini dokaj posluževali, toda na nereelni način. To je dokazano, ker vzlic pomnoženemu importu balkanske pšenice je eksport moke padel od 1.400.000 kvintalov na le eden milijon. In znan je slučaj, da neki veliki parni mlin v Budimpešti, ki dolžuje erarju colnine za 400.000 kvintalov žita, deli vendar na delnice osnovane tovarne dividende na leto presegajoče 30 odstotkov od vplačanega delniškega kapitala! Najprvo zjedini se se te delniške družbe, da so cene tako nizke dosegle, da so morali mali mlini nehati konkurirati. Potem so se združile v „kartel“, ter so vplivale na ceno žitu ter dosegle, da so imeli povsem v oblasti zvišati ali znižati cene žitu, oziroma moki. Koliko so si opomogle, dokazujejo naj sledeče številke:

Ena delniška družba izdala je delnice po 500 gld. in te danes stojé v kurzu na borzi 2125 gld.! To je kurz, ki je nastal vsled vničenja malih mlinov, in potem se neki krogi pritožujejo, da vedno bolj narašča socijalna stranka, ki je napovedala boj proti vsemogočnemu velikemu kapitalu in manjšestersko liberalnim nazorom, ki merijo na to, da vse malo mine in le veliko kot vodilna moč nastane. V koliko je narasel uvoz žita iz balkanskih pokrajin na Ogersko, naj dokažejo sledeče številke:

Leta 1887 vpeljalo se je balkanske pšenice 168.548 kvintalov, l. 1888: 206.548 kvintalov, leta 1889: 377.602 kvintalov, l. 1890: 455.844 kvintalov, l. 1891: 970.000 kvintalov, l. 1892: 1.323.706 kvintalov, l. 1893: 1.635.000 kvintalov, leta 1894 (v prvih 9 mesecih) 1.625.261 kvintalov, tako da bo v l. 1894 ves import gotove znašal blizo 2 milijona kvintalov.

Ti veliki mlini pa mešajo balkansko cenejo pšenico med svojo ogersko in tako jim je mogoče, da napravijo še vedno dovolj lepo moko, katero zamorejo oddajati toliko cenejše, da naši mlini tega ne zmorejo. Svojo najfinejšo pšenico pa pripravijo tako lepo zmleto, da zamorejo s tako finim blagom konkurirati v Nemčiji proti mlinom iz Cislajtanije.

Pri tem pa izkažejo na meji, da so toliko eksportirali moke v inozemstvo, kakor predpisuje dotični zakon in oproščeni so colnine za vso balkansko pšenico, z drugimi besedami, oni uživajo dobroto da svojo surovino dobivajo colnine prosto.

Da se to godi, priznal je ogerski minister sam, ko so poslanci, zastopniki malih obrtnih krogov interpelirali ga o tej zadevi. In da znaša zastana colnina več milijonov, je tudi dognano in naš avstrijski finančni minister je to tudi pozvedel in obljubil, da temu početju stori konec. Sicer pa to dokazujejo statistični podatki, katere sestavlja vlada sama in ti kažejo, kako grozno se je pomnožil uvoz ogerske moke ne v inozemstvo, ampak v našo državno polovico — Cislajtanijo, ker v inozemstvo je eksport ogerske moke celo padel.

L. 1882 se je iz Ogerskega moke spravilo v Cislajtanijo 1.579.000 kvintalov, v inozemstvo 1.336.000 kvintalov, l. 1883 v Cislajtanijo 1.917.000 kvintalov, v inozemstvo 1.622.000 kvintalov; l. 1884. v Cislajtanijo 1.996.000 kvintalov, v inozemstvo 1.497.000 kvintalov; l. 1885 v Cislajtanijo 2.200.000 kvintalov, v inozemstvo 1.296.000 kvintalov; l. 1886 v Cislajtanijo 2.308.000 kvint., v inozemstvo 1.230.000 kvintalov; l. 1887 v Cislajtanijo 2.547.000 kvintalov, v inozemstvo 1.175.000 kvintalov; l. 1888 v 3.090.000 kvintalov, v inozemstvo 1.664.000 kvintalov; l. 1889 v Cislajtanijo 3.059.000, v inozemstvo 1.558.000 kvintalov; l. 1890 v Cislajtanijo 3.103.564 kvintalov, v inozemstvo 1.364.622 kvintalov; l. 1891 v Cislajtanijo 3.765.211 kvintalov, v inozemstvo 1.046.983 kvintalov; l. 1892 v Cislajtanijo 4.017.793 kvintalov, v inozemstvo 955.139 kvintalov; l. 1893 v Cislajtanijo 4.531.863 kvintalov, v inozemstvo 1.046.110 kvintalov.

Te številke pač kar naj jasneje vse opisujejo in dokazujejo. Da ni čuda, da od leta do leta hujša nastaja konkurenca naši mlinarski obrti od strani ogerskih mlinov, da tedaj preti, če bo tako nadalje naraščal prihod ogerske moke, našim mlinom zelo opasna katastrofa in pristaviti moram še, da so kartelirani veliki delniški mlini ogerski tako silno razširili svoje mline, da se kaže njih namera povsem ugonobiti male mline.

Toda ne le naša nekdanj tako cvetoča mlinarska obrt trpi pri tem, ampak tudi kmetijstvo, saj so bili nekdanj naši mlini najboljši kupci za naše žito. Pa tudi na žitno ceno sploh zelo neugodno upliva tako delovanje ogerskih velikih mlinov. Res je, da cena žita odvisi od svetovnega žitnega trga, deloma pa more pomoči k višji žitni ceni, če je domača potreba iz domačega pridelka nepokrita, ker vožnja tudi kaj stane. Če pa je domač trg s ptujo moko preplavljen, domače žito nihče ne išče in mu cena še huje pada.

Ker posedujemo v naši deželi toliko za mlinosko obrt povsem ugodnih voda, ker je ta obrt v najožji zvezi z našim poljedelstvom, je povsem opravičen moj predlog, ki meri na to, da sestavi naš deželni odbor spomenico, v kateri naj opiše vsako bolj propadajočo našo mlinarsko obrt in od vis. c. kr. državne vlade zahteva, da se nemudoma odpravi v l. 1882 dovoljena olajšava za uvoz balkanskega žita, ter s tem prepreči nadaljna uničujoča konkurenca ogerskih mlinov.

Troški za bolnišnico.

(Govoril poslanec Klun v deželnem zboru.)

Nisem mislil, da mi bo treba še enkrat govoriti o novi bolnišnici, ker se nam je v zadnjem zasedanju zagotavljalo, da se bode s tedaj dovoljnim skupnim zneskom 573.000 gld. poravnali vsi stroški za novo bolnišnico. In danes imamo nov predlog pred seboj, s katerim se v ta namen zahteva nov kredit v znesku 51.700 gld.

Rad priznavam, da je današnji predlog le posledica prejšnjih sklepov in da za črko A prde črka B; ali tudi Vi mi bote priznavali, da bi nihče ne bil glasoval za zgradbo nove bolnišnice, ako bi bili le približno slutili, koliko stroškov bode nova zgradba prizadejala deželi.

Da bi bili tem lažje pripravili visoki deželni zbor k dotičnemu sklepu, se nam je stara bolnišnica opisovala kakor pravi brlog, ki je za vse bolj pripraven, kakor za bolnišnico, in ko se je našel kupec za njo, preslavljal se je kot velik dobrotnik, kot nekak usmiljeni Samarijan, ki je skazal deželi posebno usmiljenje, da je rešil stare razvaline. Ob enem se nam je zagotavljalo, da deželi za novo stavbo ne bode treba več dati, kakor 100.000 gld.

Ali zdaj že drugače sodijo; zdaj celó zdravniki sami priznavajo, da se je dežela z zgradbo nove bolnišnice prenaglila, da bi se bila stara s 100.000 gld. prav lahko in primerno popravila, in da je zlasti paviljonski sistem ne samo jako drag, ampak tudi nepraktičen.

To najbridkejši čuti visoki deželni zbor, ki ima skrbeti za potrebni denar in to kaže tudi predlog, s katerim se zdaj bavimo. Zahteva se od nas, da naj k prejšnjim 573.000 gld. dovolimo še 51.700 gld.

Gospod poročevalec deželnega odbora nam je podal o tej zadevi obširno poročilo, kar ne dela zmerom, ker nekateri prav važni predlogi so bili odpravljani s par vrsticami in poročevalci so si morali po raznih kotih sami iskati pojasnil, če so se hoteli natančneje poučiti o nasvetovanih številkah ali predlogih.

Prav je sicer, da se dokaj drage tiskovine kolikor mogoče krčijo. Ali če se že zaradi štedljivosti vsa pojasnila ne tiskajo, sestaviti bi jih moral g. poročevalec deželnega odbora vsaj za dotičnega odsekovskega poročevalca, kakor delajo drugi gospodje odborniki z rečmi, ki spadajo v njihovo poročevalstvo.

O predlogih, s katerimi se danes pečamo, se v tem oziru ne moremo pritoževati; gosp. poročevalec deželnega odbora jih v prilogi 47 obširno utemeljuje, ali kakor je omenjal že g. poročevalec, ima to utemeljevanje neko drugo bistveno napako, da namreč ni povsem resnično in zanesljivo.

V prilogi 47. se med drugim poroča, da je treba v novi bolnišnici preskrbeti tudi stanovanje za oskrbnika in kontrolorja, češ, da je neobhodno potrebno, da oba stanujeta v bolnišnici in da se je ta potreba živo občutila že v sedanjih starih bolnišnici. Temu se pač ne da ugovarjati; gotovo je dobro in koristno, da sta zmerom pri rokah, dasi zaradi tega ni ravno treba zidati nove hiše, ker je v tamošnji okolici dovolj primerljivih in ne predragih stanovanj. Ali g. poročevalec navaja še nek drug razlog, da bi visoki zbor tem raje pritrdil nasvetovani zgradbi posebni za omenjena uradnika namenjeni hiši, trdivši, da upravna uradnika dobivata 550 gld. stanarine in da bi vsled tega deželi tudi v gmotnem oziru ne bilo treba dosti žrtvovati, ker je nova zgradba proračunjena le na 12.000 gld. Če bi kak poslanec kaj takega rekel, bi bilo to umevno, dasi ne popolnoma odpustljivo, ali če g. poročevalec deželnega odbora ne vé, da omenjena uradnika ne dobivata nobene stanarine in v svojem poročilu trdi, da dobivata stanarino, presega to vse meje.

Oskrbnik je res dobival stanarine 300 gld. in in kontrolor 200 gld., ali g. poročevalec bi se moral med vsemi najbolje spominjati, da se je njima pri reorganizaciji deželnih uradov vzela stanarina in pripoznala aktivitetna doklada. Če vzamete v roko prilogo 14., s katero se predlaga proračun bolniškega zaklada, boste na drugi strani pod točko 3. in 7. našli aktivitetni dokladi 250 oziroma 200 gld., na tretji strani pa pri drugem naslovu videli, da je stanarina za oskrbnika in kontrolorja s preteklim letom prenehala. Po sklepu deželnega zbora pri reorganizaciji sicer zgubita aktivitetno doklado, ako dobita naturalno stanovanje, ali prva znaša za 100 gld. manj, kakor stanarina. Osebna doklada pa se v dotičnem sklepu ne omenja in se jima ne bode mogla lahko odvzeti.

Razlog, s katerim g. poročevalec utemeljuje zidanje uradniške hiše, torej ne govori za to zgradbo, ampak marveč zoper njo, ker se na ta način kar mimogredé povikšajo dohodki oskrbnika in kontrolorja. Ne rečem, da z večjim poslom v novi bolnišnici ne bosta zaslužila priboljška, ali če njima slavni deželni zbor to dovoli, mora to storiti z zavestjo in prosto voljo, ne pa na tak skrit način, kakor se to z današnjim predlogom zahteva od njega.

Če hoče visoki zbor to storiti, ne da bi gospodje poslanci vedeli, da v tem tiči povikšanje plač vsaj za 100 gld., svobodno Vam; jaz za tak predlog ne morem glasovati, ob enem pa še opozarjam, da proračunjenih 12. ne bode zadostovalo za hišo, kakoršno predlaga stavbeni urad, ker si ne morem misliti, da bi edina ta hiša ostala brez parne kurilne naprave, katero pri hiši za služabnike izrecno omenja poročilo; zaradi soglasja se bode tudi v uradniško hišo napeljala kurilna naprava, ali prav zato smem s tem večjo gotovostjo trditi, da znesek 12.000 gld. in 5600 gld. za nameravani novi zgradbi ne bode zadostoval.

Ravno tako se bode godila pri drugih točkah.

Za vpeljavo električne razsvetljave se zahteva 16.000 gld., letna režija pa bi znašala 3500 gld. z amortizacijo investirane glavnice vred; ali ker bi se ta razsvetljava prav lahko ob enem vpeljala tudi v prisilni delavnici, bi se ta režija po deželno-odborovem poročilu za bolnišnico zmanjšala na 2302 gld.

Meni se pa dozdeva, da se ne bode zmanjšala ampak povikšala in da bomo tudi pri tej točki doživeli isto skušnjo, kakor pri vseh drugih, namreč prekoračenje proračunjenih stroškov. Bo že komu kaj prišlo na misel, kar se je zdaj prezrlo, in facit bo, da bode treba k dovoljenemu znesku še kaj primakniti. Sicer pa opozarjam, da ni amortizirati samo 16.000 gld., ampak tudi onih 6000 gld., ki so se porabili za instalacijo električne razsvetljave,

In če si ogledate potrebsčino četrtega naslova ali mar res mislite, gospoda moja, da se bode za

notranjo opravo v prvi točki naštetih prostorov shajalo s 4800 gld.?

Ali je res kdo tako kratkoviden, da bode za popolno vravnavo nove lekarne zadostovalo 2200 gld.? Ravno tako se mi dozdeva, da se bode za ograjo, kakoršno zdaj priporoča deželni odbor v petem naslovu, prekoračila potrebsčina 9400 gld., ker bode treba poleg ograje iz mnogih ozirov nasaditi živo mejo. Naposled pa se mi zdi, da ne bode preostajalo drugega, kakor prostor obdati z zidom vsaj na sklonicah in zadej ob vodi, kar bode zopet napravilo prav zdatne stroške. Pa še nekaj mi je omenjati. Že zdaj se čujejo glasovi, da bode treba posamezne pavilijone med seboj zvezati s pokritimi hodniki, ki pa v zimskem času in prav hudem vremenu ne bi zadostovali, ker bi od strani v nje zaganjalo sneg ali dež. K prvi zahtevi se bode torej pridružila druga, da naj bodo hodniki ob straneh zapaženi. Stroški za te hodnike zdaj še niso na dnevnem redu, ali izostali menda ne bodo in zato smem trditi, da s sprejemom danes nasvetovanega kredita stroški za novo bolnišnico še ne bodo zaključeni in da bodo morali gospodje, katerim se bode zljubilo po novih volitvah o Božiču priti nazaj v to zbornico, privoliti novih stroškov za novo bolnišnico. Naš stavbeni urad se trdovratno drži načela, da se pri večjih stavbah deželnemu zboru ne smejo povedati vsi stroški, ker bi se gospodje sicer vstrašili in jih ne dovolili. Prihajajo torej polagoma s posledobnimi tirjatvami in namesto jedenkrat puščati deželi ji puščajo večkrat, ter ji s tem malim puščanjem vzamejo več krvi, kakor z jednokratnim večjim. Ali kakor se je g. poročevalec izražal v finančnem odseku, bolje je psu naenkrat rep odsekati, kakor ga krčiti desetkrat. Zato je res skrajni čas, stavbenemu uradu resno pokazati, da se visoki deželni zbor ne da več za nos voditi, in iz tega vzroka jaz ne morem glasovati za pričujoče predloge.

Politični pregled.

V Ljubljani, 4. februvarja.

Dalmatinski deželni zbor. V seji z dne 25. jan. je vprašal Biankini vladinega zastopnika, kedaj bodo zavarovali pred viharji luko na Trsteniku. Nadalje je predlagal, naj sklene deželni zbor peticijo do vlade Nj. V., kmalu spremeni začasni zakon o kongruji z dne 19. aprila 1885. Tudi naj konečno reši vprašanje o svetnih duhovnikih prisamostanskih župnijah. Posl. Zafron se je spominjal pri poročilu finančnega odseka Raffeisen-ovih posojilnic ter jih toplo priporočal. Konečno se je še sprejel načrt postave o zgradbi občinskih šolskih poslopij in nekatere spremembe poslovnika javnih dobrodelnih zavodov.

Razpust isterskega deželnega zbora ni nemškimi liberalcem nič kaj po volji. To se vidi iz članka „N. Fr. Pr.“ Naravnost zagovarjati se tudi ta židovski list ne upa počenjanja Italijanov in priznava, da vlada sedaj ni mogla drugače ravnati. Obžaluje, da so isterski Italijani v deželnem zboru z razsajanjem škodovali le stvari, katero zastopajo. Končno pa vendar pride do tega, da je vsega kriva vlada, ki se preveč ozira na Slovence. Pod vsako vlado Slovenci kaj pridobe v škodo Nemcev in Italijanov. Da ni vlada v nasprotju s svojim koalicijskim programom, kateri zahteva, da se odlože narodna in politična vprašanja, ukazala razobesiti dvojezičnih napisov in izdala nekega ukaza zastran sestave seznama porotnikov, bi ne bilo v Istri takega razburjenja in tudi v deželnem zboru bi se ne dogajale take stvari. Torej vsega je naposled le vlada kriva, zlasti grof Schönborn, ki je še iz Taaffejevega ministerstva. Tudi nevarnost za koalicijo vidi židovski list v vladnem postopanju.

Koalicija in nemški nacionalci Poslednji čas so nemški nacionalci po svojih listih nekoliko manj udrihali po koaliciji. To je dalo povod govoric, da se nemški nacionalci skušajo približati koaliciji, da je dr. Stinwender že imel o tem neke pogovore z ministrom notranjih stvari. „Deutsche Zeitung“ pa vse te govorice oporeka. Pri vsem tem utegne biti le nekaj resnice na vsej stvari. Mnogi bi radi nemške nacionalce pridobili za koalicijo, da bi potem odrinili konservativni klub. Najbrž so pa le dotična pogajanja ostala brez vspeha, ker imajo višji krogi proti nemškimi nacionalcem pomisleke zaradi njih nezanesljivega avstrijskega patriotizma. Zato je pa seveda v nemškonarodnih krogih še večja jeza. Seveda ministri se teh pogajanj niso udeleževali.

Poročilo iz sej deželnega zbora dalmatinskega. Dne 19. m. m.: Poslanec Benvenja odloži mandat. Prošnja občinskih uradnikov za zboljšanje plače se izroči gospodarskemu odseku. Biankini izrazi željo, naj se uvede hrvatski jezik v nautično šolo. Ljubiti zahteva za prihodnje zasedanje sestavo postave o čuvanju starin. Posl. Vidovića izvolijo deželnim odbornikom mesto odstopivšega Benvenje. Dne 22. t. m.: Pri predlogu Biankinijevem o imenovanju mestnega zastopnika v odsek za spremembo nekaterih točk občinskega volilnega reda in pravilnika je nastal tak hrup v dvorani, da je zapovedal dež. glavarja namestnik Bulat izprazniti galerije in moral je prekiniti sejo. V začetku sledeče seje (24. m. m.) je interpeloval Biankini, zakaj so se morale izprazniti galerije. To je povzročilo nov prepir med pravaši in vladino stranko. Predlog Biankinijev glede izjemnega stanja v Pragi se naravnost odkloni, ker prekorači delokrog dalmatinskega zbora. Posl. Vidović prosi vlado, naj milostneje postopa pri prestopkih zoper kuhanje žganja. Posl. Korlaet ponavlja predlog o kmetijski šoli za vso pokrajino v Zagorju.

Dolenjeavstrijski deželni zbor. Liberalci bi radi v dolenjeavstrijskem deželnem zboru zamašili usta krščanskim socialistom, da poostre poslovni red. Sklenili so, da ima odsek v osmih dneh poročati o vseh predlogih, ki se tičejo premembe poslovnega reda. Liberalni listi se pa že boje, da se stvar ne bode posrečila. Lueger je zapretil, da ta zbor ne bode več zboroval, ko bi se kaj takega poskusilo. Nekateri člani večine so vsled tega že jeli omahovati. „N. Fr. Pr.“ pozivlje večino, da naj se ne da prestrašiti, kajti sicer bode dr. Lueger diktator v deželnem zboru. Če Lueger in drugovi s kakim škandalom zbor razženo, bodo že volilci pokazali, da ne marajo več zanje, ker ovirajo uspešno delovanje deželnega zbora. Seveda je to za večino slaba tolažba, kajti volilci se ne ravna po poveljih „N. Fr. Presse“.

Bivši in sedanji ogerski ministerski predsednik. Wekerle je nakupil za 100.000 gld. „relikvij“ Ludovik Košut-ovih. Denar je vzel od davkov, ki so bili namenjeni za naučno ministerstvo. Za tako veleizdajsko početje je še pričakoval, da bode pri odstopu odlikovan z redom sv. Štefana! — Sedanji ministerski predsednik Banffy je jako prijazno sprejel židovsko deputacijo, ki se mu je prišla pokloniti. Pohvalil jih je kot navdušene pristaše ogerskih idej.

Zanimive podrobnosti iz Martijanskega kraljestva. Novi ogerski minister za uk in bogočastje, Wlassics, je, kakor kaže ime, (Vlasić) slovanškega pokoljenja, in sicer Hrvat iz Medjimurja. Tam še živita njegov oče in brat, ki obadva dobro govorita hrvatski. — Pri razpravi radi cerkvenopolitičnih reform sta se sprla bivši zbornični podpredsednik, sedaj minister notranjih zadev Desider Perczel in Ladislav Szapary. Posledica prepira je bil dvo boj, ki se je končal po mažarski navadi za obadva častno. V stvar se je sedaj vmešala sodnija radi dvo boja. Tako se bode moral zagovarjati pred sodiščem minister notranjih zadev in kot tak ob jednem načelnik policijski. — Zopet je zatoženih več slovaških rodoljubov. Udeležili so se v Breznu slovaške diletantske predstave in veselice v narodni noši. Druga pregreha je, da so tedaj govorili in peli slovaški. Preiskava je že končana in v kratkem bode sodnijska obravnava v Banski Bistrici (Besztercebanya). Zagovarjali jih bodejo odvetniki po narodnosti Srbi in Rumunci. Dan obravnave še ni določen. Radovedni smo, kdo bode hujše kaznovan, ali minister ali ubogi Slovaki!

Rusija ostane absolutistična država. Privsprejemu plemstva, zemstev in kozakov je car se izrekel, da je opazil, da v nekaterih zemstvih goje absurde nade, da bode on pustil zemstvu kak vpliv na državne zadeve. On se bode ravno tako, kakor oče njegov, držal samodržstvenega načela. — Po tej izjavi ni upati, da bi Rusija dobila kmalu ustavo. Premagal je vpliv tistih vseh, ki so odločevali osodo Rusiji pod Aleksandrom III. Vse je kazalo, da pod Nikolajem II. za Rusijo nastopi nova doba, a večinoma so te nade sedaj za nekaj časa splavale po vodi. Pozneje se pa utegnejo stvari še premeniti, kajti dvomiti ni, da car Nikolaj II. ni nikakor po mišljenju podoben svojemu očetu, prengliti se pa seveda noče.

Pomiloščenje. Pomiloščenje političnih zločincev in pa izjava predsednika republike, je nekako pomirila radikalce. Nekateri radikalni listi proglašajo

pomiloščenje političnih zločincev za zmago Perier-ovih nasprotnikov. O Faurevi izjavi pa pravijo, da se je v njej pokazal pravega načelnika parlamentarne republike. Seveda ta mirnost ne bode dolgo trajala. Radikalci bodo že našli povode za napade proti vladi. Posebno bodo se pokazala nasprotja, če vlada pride s kakimi socijalnimi reformami. Velik del zmernih republikancev je proti vsakim takim reformam, socialistov pa ne bode moč zadovoljiti, naj vlada predlaga kar hoče, vse bode jim premalo.

Socijalne stvari.

Pravice in častnost dela.

Spisal kardinal Manning. — Iz angleščine poslovenil J. G (Dalje.)

Toda razven tega je delo pogoj vseh iznajdeb. Navedel sem preje res pomembni izrek: »Ko se je svitalo jutro družbi, bilo je delo na nogah in se je gibalo, predno se je kapital vzbudilo«. Dejal bi, da ne le »ko se je svitalo jutro«, ampak tudi opoldne družbe je moral biti na nogah in se gibati um, predno se je vzbudilo delo. Zakaj razum je predhodnik delu; in cela zgodovina vsakovrstnih iznajdeb vednostnih in socijalnih, dokazuje, da mora razum svetiti roki — razum gre prvi in delo gre za njim. Ni mi treba tega na dolgo razpletati, ker mora biti vsakemu razvidno. Vendar bi se s kakim vzgledom morebiti pojasnilo, kaj mislim. Um in roka sta v tako ozki in natančni zvezi, da nam je to jeden najkrepkejših dokazov modrosti našega Stvarnika. Kako da je um prožen v svojem delovanju, to je nedopovedljivo; gibčna je pa tudi roka tako, da se zлага z umovo prožnostjo.

Kdor je »za svitajočega se jutra družbe« imel kremeneno nož, mogel se je komaj z njim spretno obračati. Kdor je pa za njim imel Sheffieldski nož napravil je morebiti tisoč stvari, za katere kremeneno nož ni bil za nič. Bere se, da so za Edvarda III. obdačili na Angleškem vsled vojske s Francijo vse kar je kdo imel in v Colchester-u, ki je bil tedaj jedno največjih mest, naložili so davek na vse. Imena vseh kupcev, obrtnikov in prebivalcev so popisali, njih premoženje cenili, in mislim, da je bilo vsega 3000 ali 4000 funtov sterlingov vrednosti in vendar je bil Colchester tedaj nekako deseto najmenitnejše mesto na Angleškem. V Colchesteru je bil tedaj tesar, ki so mu cenili vse orodje; vredna je bila vsa naprava in orodje jeden shiling (72 krajcarjev). Ne bomo presojali razlike v denarni veljavi, imel je dve sekiri, zaploho, ogelnik in stol za kolesa. Recimo, da bi prišel ta tesar, ki pač ni imel na razpolago le Sheffieldskega noža in še manj le kremeneno nož, recimo, da bi prišel v tako prodajalnico, kakoršna je Holzapfel-nova v Long Acre-u in bi videl krog sebe skoblje in skobljice vsake vrste, in osrednje svedre in ne vem kaj še vse, mislil bi, da je zašel v palačo kakega čarovnika, ali da ima ta sto rok, in da mu vsaka roka opravlja sto del. Reči moramo, rokodelsko orodje odpira umu brezmejno pot, daje mu moč in ga usposablja da lahko deluje tako raznolično, določno in potanko da si misliti ne moremo, kako daleč sega njegova moč. Dalje: delo in iznajdba sta pogoj vsega vstvarjanja. Rad bi vedel — če bi mi izvolil povedati leedski župan, auktoriteta tukaj — koliko rok je izdelovalo vatel sukna, ko so sukno prodajali še na mestu? Primerjajte to s številom rok, ki izdelujejo vatel sukna dandanes. Pred kratkim sem to premišljeval. V mali knjižici, ki sem jo že navel, in iz katere sem, dejal bi, povzel vse, kar je vrednega v mojem govoru, v tej knjižici dobite — da je treba kakih petindvajset del, predno oblečemo suknjo iz leedskega sukna. Ne bom vpošteval poljedelca, kupca, odposiljalca, voznika, ki pripravijo volno v Leeds; dela, ki za tem pridejo, ta so mi sicer tako neznana in tajna, da jih prej po pravem imenu še imenovati nisem nikdar slišal in njihovih imen še sedaj ne razumem; ker bi se jih moral pa prej učiti, zato bom o teh delih govoril, kar se najbolj po domače da. Tu so izbiralci in čistilci, barvarji in rahljači, zavijalci in predilci; tu navijajo in tkejo in poravnujejo in muhijo in snažijo in drzajo in krtačijo in likajo in čedijo, vsaj misliti si ne morem drugače, in vlačijo — to je kakih šestnajst del, za katere je treba spretnosti. Iznajdbe so razvozlele zamotano štenjo dela in so razpeljale pojedine niti v mnogo rok; ta dela so postala finejša in finejša in vedno popolnejša na ta način. Zdi se mi potreba, da povem da so naračunali pet in dvajset vsivov, ki se narede predno oblečemo suknjo; in to pač kaže, kako po-

drobno je delo razdeljeno, in kako to razdeljeno delo vedno napreduje.

Dejal sem že, da pomnim, kedaj se je toliko govorilo o Swing Riot-ih.¹⁾ Smem reči da se na severnem Angleškem o Swing-ih manj vé, kako je pa to meni znano, ki sem živel vse svoje dni na jugu; pomnim pa še dobro, bil sem tedaj v Kentski grofiji, in sem videl noč na noč, kako se je rudečilo nebo plamena gorečih mlatilnic ingromad lesovja. Naše priprosto kmečko ljudstvo je bilo ob pamet. Mislilo je, da so stroji njegov pogin. Prišli smo sedaj srečno, in mislim po rokodelskih društvih bolj kot po čem drugem, do tje, da vse naše ljudstvo, rokodelci in obrtniki, priznajo, da jim je napredek in množenje strojev v največjo pomoč pri delu. V mal dokaz za to — če je sploh dokazov treba, in vaš odgovor mi pravi, da ne — omenil bom nekatere stvari, ki morebiti niso znane komu mojih poslušalcev. Dolgo tudi meni niso bile znane.

¹⁾ Kmečki nemiri na Angleškem, v katerih so hoteli uničiti poljedelske stroje. (Prev.)

Tedenski koledar.

Nedelja 3. febr.: 4. po razgl. Gosp. evang.: Vihar na morju, Mat. 8. Blaž šk. Ponedeljek 4. febr.: Andrej Kerz. Torek 5. febr.: Agata d. m. Sreda 6. febr.: Tit šk. Doroteja d. m. Četrtek 7. febr.: Romuald. Petek 8. febr.: Janez Mat. sp. Sobota 9. Ciril Aleks. — Lunin spremeni: Prvi krajec 3. ob 1. u. 14 m. v noči. — Solnce izide 5. ob 7. u. 22 m.; zaide ob 5. uri 6. m.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 4. februvarja.

(Trzitovi potomci.) Prijatelj, ti si surov, torej nimaš prav! Tako smo si mislili ko smo prebrali sobotni »Narodov« članek, ki na podlagi trojanske vojske in velike nervoznosti skače proti nam. Mi smo v svojih člankih dokazali neopravičenost in nedoslednost znane interpelacije; nato nam pa odgovarjajo, da se »terzitske narave« spravljajo nad notarijat, da je članek notarijat »izbruh besnosti in neumnosti«. — Razven jedrnatih besedij nismo zasledili nobene misli v članku in zato mu ne moremo odgovarjati. Samo tale klasičen primer naj podamo še iz njega: »Zakaj pa imamo šole? Saj res, zakaj jih imamo, če potrebuje kmet za vsako krpo na črevljih črevljarja za vsak počen zvon v cerkvenih linah zvonarja? Črevljarstvo, zvonarstvo — in znabiti tudi mašništvo? — naj se podržavi!« Izvrstno!

(Konfiskacija.) Zadnjo številko »Slovenca« je vsled naročila vladne policijske oblasti konfiskovalo državno pravdnništvo zaradi članka: »Kapitalistična doslednost«, in sicer zadnje tri odstavke. — Ker se nam zdi, da v dotičnih odstavkih ni ničesar, s čemer bi se motil javni mir, zato bomo vložili pritožbo proti tej konfiskaciji.

(Slovensko gledališče.) Sinočna predstava je bila na korist režiserju, učitelju in igralcu gosp. R. Inemannu, katerega je občinstvo takoj ob nastopu vsprejelo z glasnim ploskom. To kakor tudi razprodano gledališče in g. beneficijantu poklonjeni laborov venec s trakovi pričajo, da slovensko občinstvo zna in hoče ceniti vrline g. Inemannu, kateri vse vloge predstavlja z največjo marljivostjo in ono spretnostjo, ki je lastna pravim umetnikom. To je pokazal tudi sinoči kot komander des Boisfleuri v igri »Materin blagoslov«. O igri sami smo že govorili, reči smemo, da je med najboljšimi slovenskega repertoarja, ako si predstavljavec nizkotnega komanderja vé in hoče pomagati preko tenkega ledú. Prav pohvalno moramo omenjati tudi g. Aniča in njegove gospe soproge, kakor tudi g. Slavčeve in g. Verovška. Ostalim bi svetovali več resnosti.

(Volilno gibanje v dolenskih mestih.) Iz Novega Mesta se nam poroča: Pač so se vsi Novo-meščani čudili, ko so čitali po raznih listih, da je bil sodnik Višnikar na volilnem shodu soglasno vsprejet kot kandidat za državnoborsko volitev v Novem Mestu. Resnici na ljubo moramo vendar le sporočati, da je bilo na omenjenem shodu navzočih komaj 30 volilcev, dasi štejemo pri nas volilcev blizo 190. Navzoči so bili večinoma uradniki poleg radikalno-narodnih korifej Slanca, Poznika in Šegule. A še mej temi ni šlo vse gladko. Na shodu je delal Višnikarju pregledico tisočak, za katerega je Višni-

kar glasoval v dež. zboru v prospeh nemškemu poku. Sploh pa je bilo na shodu vse hladno in se volilci niti ogreli niso pri čaši vina. Tam je še najbolj spoznal Višnikar, kakor malo navdušenja kažejo zani njegovi — najzvestejši. Toliko se mi je zdelo potrebno omeniti, da svet ne bode sodil nas Novo-meščanov, do ne poznamo ali da ne presojamo samostojno in neodvisno naših političnih razmer. Dvorni svetnik Šuklje ima malo simpatij v Novem Mestu, zato tudi njegov varovanec ne bo dobil mnogo glasov. Po dosedanjih razmerah soditi, bi bil pri nas največ glasov dobil prof. Tomo Zupan, ki pa je izjavil, da v sedanjih okolištinah ne vsprejme kandidature.

(Goriški deželni poslanci) hote zapustiti deželni zbor in izjavili so, da se ne vdeležijo ne javnih in ne odsekovih sej, dokler ne bode laška večina spreminila svoje sedanje taktike nasproti slovenskim poslancem. — V goriškem zboru sedi 21 voljenih poslancev; izmed teh je 11 Italijanov, 10 Slovencev. Ker je glavar Italijan in se navadno ne udeležuje glasovanja, zato sta si bili stranki v ravnotežji. A letos se slovenski poslanec Mahorčič ni udeleževal sej zaradi bolezni in to večino je laška stranka porabila, da jo je zlorabljala za svoje strankarske namene. — Ker slovenski poslanci ne morejo v takih razmerah dovolj varovati pravic svojih volilcev, zato hote zbornico zapustiti in s tem onemogočiti zborovanje.

(Javno predavanje o električni razsvetljavi v Ljubljani.) V muzealnem društvu bode gosp. ravnatelj Ivan Šubie v ponedeljek, dne 4. t. m. nadaljeval svoje predavanje o električni razsvetljavi. Na vrsto pride najprej razgovor o električnih merskih enotah, potem pa bode g. ravnatelj opisal glavne projekte, katere so doposlane tvrdke Siemens in Halske na Dunaju, Ganz in Comp. v Budimpešti in Schuckert v Norimbргу. Načrtal bode projekte za vodno silo in s parno močjo ter primerjal kakovosti obeh sistemov, njih vrline in nedostatke. Predavanje se prične ob pol 6. uri v bralni sobi »Rudolfinuma«. Vstop je tudi nečlanom muzejskega društva dovoljen.

(Zavijanje.) Četrtek »Narod« piše, da se je »Slovenec« oni dan zaganjal v narodne pesmi, katere je krasno harmonizoval koncertni vodja Hubad, zato ker diše po ljubezni. Ravno kar pa je izdala dunajska Leonina (Leogesellschaft) v debeli knjigi slovenske narodne pesmi z napevi in popolnim tekstom. Tu stojé pesmi, ki so tako malo svete, kakor ona grajana v »Slovencu«. Radovedni smo, pravi dopisnik »Narodov«, katerega si je za to naročil na Dunaju, če bode »Slovenec« naznanil, da je Leonina na Dunaju papeža Leona XIII. križala. — Na to zavijanje odgovorimo, da dopisnik v »Slovencu« ni ob omenjenih pesmih izrekel nobene sodbje, marveč je le trdil, da ne gredo na program veselice, ki se napravljajo z imenom svetnikov sv. Cirila in Metoda. V oceni omenjene zbirke Hubadove ni imel »Slovenec« nobene grajalne besede. — Sploh pa menimo, da naj gospoda v tej zadevi ne zavija in ne pretirava, kajti račun zato bi po krivdi »Narodovi« morala plačati le — »Glasbena Matica«. Ker mi tega ne maramo, zato samo zavračamo neosnovano zavijanje.

(Za novi domovinski zakon) po načrtu vladinem prosijo naslednje stajarske občine: Kočice, Nadole, Smolnik, Sv. Trojica in Nova cerkev v Halozah, Sedlašek, Podlehnik, Gruškovje, Dolena, Loka pri Zidanem mostu, Ivanjsevci, Ivanjska, Stavešnjici Koprivnica, Gorenji Porčič, Staracesta, Grabonoska, Stanetinci, Terbegovci, Galušak, Sv. Jurij na Šavnici, Branoslavci in Logarrevci.

(Deželni zbor kranjski) je imel v petek IX. sejo. Na dnevnem redu so bila mej drugim utemeljevanja samostalnih predlogov, in sicer je poslanec Hribar obširno utemeljeval predlog, da vojska uprava premesti vojaško bolnico v Ljubljani na primernejši prostor; dalje posl. Povše svoj predlog, da deželni odbor odpošlje na trgovinsko ministerstvo spomenico o stanju naše mlinarske obrti, in posl. dr. Žitnik, da se izjava g. dež. predsednika o zadevi planinskih pašnikov v tržiškem okraju izroči skupnemu finančnemu in gospodarskemu odseku Poslanca baron Apfaltrern in župan Grasselli stavita predlog, katerega so podpisali vsi deželni poslanci, da se c. kr. obratno železniško vodstvo premesti iz Beljaka v Ljubljano. Daljša razprava je bila o ustanovitvi okrožnih bolnic za silo in o zgradbi nove deželne bolnice in hiralnice. Pri tej zadnji točki je obširneje govoril poslanec Klun ter odločno obsojal silne troške za novo bolnico, kajti nihče ne bi bil glasoval za tolike

troške, ko bi bil le približno slutil ogromne svote. Obširneje poročamo drugod.

(Shod na Bledu.) Po zimi sicer bolj zapuščeni in enakomerni Bled se je včeraj nenadoma vzdramil iz zimskega kimanja. Bilo je vse živo gorenjskih mož na Bledu. Vršil se je v župni cerkvi slovesni shod sv. Blaža in po tem opoldne pri Petranu shod radoliškega slov. kat. društva. Prostorna Petranova dvorana ni mogla vsprejeti vseh vdeležencev; bilo jih je štiri do pet sto samih čvrstih gorenjskih mož iz Bleda, Gorjana, iz Bohinja, Koprivnika, Radoljice, Leseca, Dobrave, Kroke, Jesenice, Mošenja, Rateča, iz tržiškega okraja itd. Ako vpoštevamo skrajno neugodna pota zaradi visokega snega, moramo res občudovati navdušenost gorenjskih mož, ki so prišli vključno iz tako oddaljenih krajev na shod. Toda rekli so po shodu da so veseli in da bodo v drugič zopet jednako radi prišli. Predsednik društva g. Vurnik je otvoril zborovanje, predstavil kot vladnega zastopnika g. okr. glavarja vit. Kalteneggerja ter povdarjal pomen shoda, ki naj se v vsakem oziru vrši vdeležencem v poduk in korist. O prvi točki dnevnega reda je govoril poslanec Povše. Razpravljal je pašniške in gozdne razmere, ki so vzlasti za ta gorenski okraj prevažnega pomena, reči se sme da vprašanje za življenje, povdarjal potrebo gospodarskih načrtov, pojasnoval vravno zemljiškega katastra, govoril o živinoreji. O vsem je govoril jasno in stvarno kot strokovnjak. Za njim je stavil g. Piber, kapelan iz Boh. Srednjevasi resolucije glede pašnikov, ki so bile soglasno vsprejete. O teh resolucijah smo že pisali v našem listu. — Župnik iz Koroške Bele č. gospod. J. A. nez Kačar govoril je temeljito in poučno o Reifeissovih posojilnicah ter priporočal, naj se ustanove na Bledu, v Gorjah in v Bohinju. — Dr. Ivan Šušteršič je pozdravljajl snovanje Reifeisenovih posojilnic kot pričetek kmetske organizacije, katere je pred vsem potreba, ako hočemo, da se zatré žalostni nasledki liberalizma, ki je razdjal ljudsko duševno in gmotno blagostanje. G. J. Rihtarčič, nadučitelj iz Boh. Srednjevasi je govoril o lovu ter pojasnjeval želje, ki jih ima kmetško ljudstvo zaradi spremembe lovskega zakona. Po predlogu č. gosp. župnika Azmana izrekli so se vdeleženci shoda soglasno za peticijo na deželni zbor, kakor so jo že poslale mnoge kmetijske podružnice. Gosp. A. Kalan je govoril o poddržavljenju notarijata in med soglasnim odobravanjem bil je vsprejet nastopni predlog: Shod slov. katol. društva izraša svoje soglasje s predlogom državnega poslanca Peitlerja, da se poddržavi notarijat, ter izjavlja željo, da naj tudi slovenski poslanci v državnem zboru podpirajo ta predlog, da se ljudstvo tem preje reši velikih in nepotrebnih stroškov. — Po dovršenem dnevnem redu zaključil predsednik gosp. Vurnik shod s slava-klici na papeža in cesarja in z zahvalo gosp. glavarju za njegovo nepristransko postopanje. — Po shodu sta zboru bohinjskih pevcev in delavcev na Savi poskrbela za prijetno zabavo. Shod ostane vsem vdeležencem v nepozabnem spominu.

(Poslancem.) Iz kmečkega stanu se nam piše: Interpelacija do visoke c. kr. vlade od nekaterih gg. deželnih poslancev proti dnevniku „Slovonec“ od 12. januarja t. l. št. 10 označuje, da so dotični gg. deželni poslanci premalo poučeni o zahtevah ljudskega mišljenja. Kajti misli in želje ljudske so vže starejše ko 20 let, da se sedanji notarijat odpravi, s tem da se pri vsakem c. kr. okrajnem sodišču nastavi sposoben uradnik s potrebnimi pripomočki da bode listine uredoval ali z drugimi besedami se pravi, notarijat naj se poddržavi. Nič manj niso stare ljudske misli in želje, da se deželna posilna vzajemna zavarovalnica vpelje proti požaru. To bi bilo jako obrestonosno za vsako deželo. Ako zamorejo posamezne zavarovalnice shajati, ko imajo veliko potovalcev, in vsaka za sebe veliko uradnikov, veliko ložej bi dežela shajala, ker bi je ne bilo potreba potovalcev. Pri c. kr. davkarji bi se pri davkih zavarovalnica pobirala, in nekoliko bolj strogo bi občinski policijski organi pazili na stavbeni red. Nato delati, imela bi biti sveta dolžnost vsacega deželnega poslanca. Preden se pa kaj takega doseže, bo še veliko vika in krika v kapitalističnih taborih, saj imamo poskušnjo iz leta 1888., ko je šlo zato, naj dežela prevzame dano žganje v lastno področje. Ali se še dotični deželni poslanci spominjajo, kako so se vse njim mogoče opovere stavile, da bi dežela istega dano ne sprejela vlastno področje? — In ali se spoznajo,

koga so zastopali tolikrat v deželni zbornici? — Prišel pa bo gotovo še čas, ko bode davkoplačevalce sila izmodrila, da ne bodo svojega prvenstva za sledico leče prodajali, temuč volili si bodo zaupanja vredne zastopnike, kateri bodo delovali za duševne in telesno blagostanje svojih volilcev. Prvenstvo se zamore imenovati volilna pravica, sledica leče je pa par kozarec vina, pa kaka prazna obljuba, vsled katere se da veliko volilcev preslepiti.

(Prvi glas za izključenje hrvatskega in slovenskega jezika iz dež. zbora v Poreču.) V 3. seji poreskega dež. zbora je bil na dnevnem redu predlog poslanca Venier-a, da naj bo v prihodnje razpravni jezik v zboru jedino italijanski, ter da se morajo staviti interpelacije in predlogi le v italijanskem jeziku. Vršilo se je v tem predlogu glasovanje po imenih. Prvi je za ta predlog glasoval vitez Babuder, ravnatelj gimnazije v Kopru in član deželnega šolskega sveta. — Njegovo glasovanje s „si“ spremljala je galerija s silnim ploskanjem. — Tako postopanje pač ni opravičeno v deželi, koder prebiva 185.000 Slovencev in Hrvatov in le 118.000 Italijanov.

(„Posamezni notariji.“) Sicer sem prepričan, da imate za utemeljitev Vaših trditev o notarijatu dovolj dokazov in jih boste še dobili, pa vendar me mika, da še jaz par lepih dodam. Bajtar M., črevljar po obrtu, kupi od svojega sosedu kos sveta, da bi imel poleg svoje borne bajte še mali vrtec. Pogodita se za 28 gld. A kaj menite, kolik je bil račun pri notarju? Ne dosti večji kot za njivo, namreč 30 gld. (reci: trideset goldinarjev). Za res „bogatega“ črevljarja to pač ni noben denar. — Zasebnica S., posestnica male kočice, kupi za svoje po zimi s pletenjem, po letu s težkim poljskim delom v teku mnogo mnogo let krvavo prislužene žulje od sosedu njivico za 60 gld. Notarjev račun pa se je glasil 40 (reci: štirideset) gld. Jokaje je prišla k meni in mi pripovedovala o tem silnem udarcu. — Brez komentara!

(S Trebelnega) na Dolenjskem se poroča: Minoli ponedeljek je umrl za davico gospodu Aleks. Lunačku sinko Jernejček. To vam je bil prijazen, vesel in priden otrok. Star je bil še le 5 let, a znal je že lepo moliti in tudi lepo ubogati. Kako milo je večkrat pogledal, ali sme to ali ono storiti in takoj je že bral iz oči kaj sme ali ne. A tudi med boleznijo je bil jako potrpečljiv. V ponedeljek zjutraj ob 8. uri je prišla z angeljčki ponj ljuba Mamka božja. To je pač hud udarec za bolnega očeta in vzornega utitelja. Za davico je že to leto umrlo 6 otrok, minolo leto pa od meseca julija 13. — Pri nas je sedaj po zimi zaradi obilnega snega nereden šolski obisk. Tako neugodnega kraja za šolo kakor pri nas je redkokje. Sicer namerava šolska oblast v naši fari narediti tri „excurrando“ šole, a s tem ne bo mnogo pomagano, ampak se bo napravilo še več stroškov ljudstvu, ki je že tako preobložen z davki in ubožano. Naj se raji ukrene tako, da bodo bolj oddaljeni otroci morali hoditi v šolo le nekatere dni v tednu, ne pa vsaki dan in vspeh bo isti in stariši bodo tudi s tem zadovoljni. Prav lahko se večkrat prigodi po zimi, da bo prišel učitelj v šolo, a otrok ne bo nič dobil. Sploh je pa prav lahko zapovedati, a kje naj denar vzamejo, to je hudo za ubogega kmeta. Pri nas imamo še dokaj blizu železnico, namreč 1½ ure do postaje v Mirno Peč, a tja moramo le peš hoditi. Sicer imamo občinsko cesto do Brezja, čez hrib pa z vozom v St. Jurij priti to vam je križ, ker ni nobene poštene poti. Občina je že prosila slavni deželni odbor za cesto. Ali pa bo še to leto prišla na vrsto, se ne ve. Kaj nam pomaga železnica, ako ne moremo lahko do nje priti in spraviti svojih pridelkov na njo. Toraj naj se potegnejo naši gospodje poslanci sedaj v deželnem zboru za nas, da kmalu dobimo deželno ali vsaj okrajno cesto do Mirne peči, za kar jim bomo posebno hvaležni.

(Duhovniške spremembe.) Župnijo sv. Mihaela na Pilštanju je dobil ondotni provizor, č. g. Marko Tomažič. — Pri č. trapistih v Reichenburgu je umrl č. P. Irenej Durieux, ki bi letos zlato sv. mašo pel. N. v m. p.!

(Slov. uradovanje.) Krajni šolski svet v Čadramu je sklenil slovenski uradovati, za kar ima že tudi slovenski pečat z napisom: „Krajni šolski svet v Čadramu z. p. Oplotnica pri Konjicah.“

(Mestna hranilnica ljubljanska.) Meseca januarja t. l. vložilo je v mestno hranilnico ljubljansko 782 strank gld. 241,159.80, 438 strank pa vzdignilo gld. 98,511.58.

(Notarijat.) Iz vseh krajev naše dežele dobivamo pisma v dokaz, kako smo govorili ljudstvu iz srca v ti zadevi in kako vse splošno obsoja znano interpelacijo. Svoje prijatelje zahvaljamo in jim obečamo, da se bomo vedno bojevali za pravice nižjega ljudstva ne zaradi kakih strankarskih koristij, marveč zato ker menimo, da je katoliškega lista sveta dolžnost delovati za ljudstvo.

(Letošnji glavni nabor) vršil se bode za ljubljansko mesto dne 18. marca, ob 8. uri dopoldne v mestni dvoravi, za okolico ljubljansko pa dne 11., 12., 13. in 14. marca.

(Vlč. o. V. Vanutelli), ki se toliko trudi za zjedinenje rimske in grške cerkve, je bil prijetno iznenaden zadnje božične praznike. Prokurator ruske sv. sinode v Petrogradu, Pobjedonoscev mu je poslal vizitko s sledečimi, lastoročno pisanimi besedami: „Deum de Deo, Lumen de Lumine — gestant Puellae viscera; Deum verum Gentium, non factum — Venite adoremus — Venite adoremus Dominum! Gloria in excelsis — Pax, Pax, Pax — Homi nibus bonae voluntatis“. Ta čestitka je tem znamenitejša, ker so bile med Vanutelijem in Pobjedonoscev-im že pogosto polemike radi verskih stvari.

(Valvazorjev spomenik.) Kakor čujemo, bavi se bode občinski svet v jedni prihodnjih sej s to zadevo. Prostor ki ga potrebuje mesto za olepšavo muzejske okolice, treba bode nakupiti.

(Novoimenovani škof dr. Zannoni) bode posvečen v Spljetu. 15. m. m. je bil pri nunciju na Dunaju kanonični izpit o novoimenovanem šibeniškem škofu. Kot priče so zastopali dunajskega nadškofa dvorna kapelana dr. Sedej in dr. Svoboda, in škofijo dr. Sedej in dr. Matija Rihtarič.

(Pozor!) Pretekli teden se je v Brežicah zopet prikazal neki suh mož. Nosi modre hlače in rudečo čepico ter posebno rad duhovnike obiskuje. Pozna ime in rojstni kraj vsakega in laže, da je doma iz ravno tistega kraja. Navadno tudi prosi za spovedne listke. Pozor pred njim, ker je slepar!

(Odločni kristjani.) Na otoku Malti je prodajal krošnjar Zolin roman „Lôurdes“. Tedaj je šlo mimo nekoliko vojakov. Ti siromašni ljudje so pokupili vse iztise ter jih potem raztrgali na drobne kosce. Lep primer krščanske odločnosti in značajnosti.

(Ruski car) je podaril msgr. Kozlovskemu, nadškofu v Mobilevu, krasen škofovski križ v demantih. Preč. Kozlovski stanuje v Petrogradu in zastopa pri vladi kot metropolit vse katolike v Rusiji. Od poljske ustaje do sedaj še ni bil tako odlikovan noben katoliški škof.

(Odlikovanje.) Okrožni predstojnik v Serajevu, baron Mollinary, je bil 14. t. m. v Kreševem, da osobno izroči fra Grgi Martić-u odlikovanje železne krone III. razr., s katerim je proslavilo Nj. V. si-vega hrvatskega pesnika ob priliki njegove zlate maše.

(Največji kolodvor na svetu) je v St. Louis v Združenih državah. Ves prostor, na katerem je zidan, zavzema 17 hektarjev. Glavno kolodvorsko poslopje je dolgo 185 metrov, široko je 24 m. in stolp, ki krasi zgradbo, je visok 122 metrov. Površina dela, ki je odmerjen v prvem nastropju za popotnike, znaša 6500 štirjaskih metrov. V vestibulu, čakalnicah in restavracijah je prostora za 20.000 oseb. Železnice se steka tukaj 22. Za zidanje tega orjaškega kolodvora so potrosili približno 16 milijonov goldinarjev.

(Kočevski premog.) Pretekle dni dospeli so delavci v kočevskem premogokopu do boljše — temnejše in trše kvalitete ondotnega premoga in je s tem nadejati se že nekake vrste črnosvitile skorje podobne onej v trboveljskem rudniku.

(Podiranje Luckmannovega poslopja) vrši se kaj naglo in gladko. Sedaj se je dospelo do zidovja. Streha, pohištvo in posamezni deli sote te dni odstranjeni, sedaj čaka delavcev glavno delo. Da se pri podiranju zidu ne pripeti kaka nezgoda, postavljena je okrog poslopja ograja.

(V Rimu) so začeli urejevati cerkvene razmere v smislu apost. *Orientalium dignitas Ecclesiarum*. V grški zavod bodo odslej sprejemali samo prave Grke, čisto grškega obreda; Rusine in Rumunce, ki so se dosedaj odgojevali v tem zavodu, bodo poslali v Levov v Galiciji.

(Prepovedan lov.) Novi lovski zakon, ki stopi meseca aprila letos za Predarelsko v veljavo, obsega mej drugim tudi prepoved nedeljskega lova. Pri nas na Kranjskem, kjer se lov vprav ob nedeljah in praznikih najstrastneje goji in praznovanje

eh dnij najbolj skruni, pa ne kaže, da bi prodrila ta misel.

(Sv. Oče) bodo posredovali na prošnjo sultanovo v armenskem vprašanju. Tako poroča arabski list „El Mokattam“.

(Francija in Rim.) Novi francoski predsednik je javil v dolgem telegramu nastop vlade sv. Očetu in bode poslal v to svrhu posebnega poslanca v Rim.

(Odlikovanje.) Cesar je podelil poštenemu nadzorniku in načelniku glav. brzjavni postaji v Trstu, ces. svetniku Ferdinandu Cuffou povodom njegovega naprosenega umirovljenja, v priznanje njegovega službovanja, viteški križ Fran-Josipovega reda.

(Vreme.) Pretekli dni imeli smo pri nas nekoliko spremenljivo vreme, deloma jasno, deloma sneženo. Po severnih krajih in v Dalmaciji pa je razgrajala burja. Vetrovi nadvladajo sedaj severozahodni; temperatura se menja mej -5°R. in $+2^{\circ}\text{R.}$, barometrovo stanje precej ugodno, Adrija vsled uastale burje zelo valovita, prihodnji dnevi bodo baje donesli nam še dokaj snega pri deloma nizki temperaturi.

(Učiteljske spremembe.) Nadučitelj je postal pri Sv. Lenartu blizu Vel. Nedelje g. Jan. Kosi; učitelj v Muti pa g. Anton Weixler, dozda v Trbovlje-Vodah. Stalno so nameščeni gg. podučitelji: Jožef Kitek pri Sv. Vidu nize Ptuja, Ant. Freuensfeld v Ormožu, Sim. Bezjak pri sv. Tomažu, Jan. Urlep v Št. Ilju v Slov. gor. in Henrik Druzović v Poličanah; nadalje gospdč. podučiteljice: Ter. Kovačič v Zabukovju, Ant. Stupca pri sv. Marku in Am. Pirch pri sv. Vidu nize Ptuja. Učiteljica ženskih ročnih del pri sv. Andražu v Slov. gor. je postala gospa Otilija Strelec.

(Zamude na železnici.) Včersajšnja burja in sneg provzročila sta na vseh progah južne kakor državnih železnic znatne zamude. Dunajski zjutranji poštni in brzovlak sta došla v Ljubljano s poldrugo uro zamude, ponočni tržaški istotako. Danes se je bati istih ovir pri imenovanem prometu.

(Parnik Elbe.) Dne 30. jan. zjutraj se je v severnem morju parnik severno-nemškega „Lloyda“ potopil. Butil je vanj angleški premogovni parnik Crathie in ga je globoko prodril. Ljudje so poluoblečeni, v največjem strahu bežali iz kajut na krov in silili v rešivne čolničke. A dva čolnička sta zaporedoma preobložena pogreznila se v morskem dnu. Tretji se je rešil. Gotovo je nad 300 ljudi končalo svoje življenje v morskih valovih. Do sedaj se ve le za dvajset oseb, ki so se srečno rešile. Kapitan K. pl. Gössel je ostal na mestu do zadnjega trenutja mirno poveljujoč, dokler ga ni potegnili potapljaljoča se ladija seboj v globino. Med ponesrečenci je tudi več Avstrijcev, Dunajčanov.

(Obesil) se je 28. jan. na Bednju št. 31 v Adlešički fari in sicer v svojem hisu (bramu) Matija Spehar, star 59 let. Zjutraj je vstal rano in je rekel, da gre na semenj na Vinico. Drugi dan so ga našli obešenega. Vzrok samomoru je, kakor se govori ta, ker je zahteval fant, ki je hotel vzeti njegovo hčer v zakon, preveč dote. Zapustil je 8 otrok, 6 sinov in 2 hčeri. Ta dogodek je pretresel vso faro, ker je to prvi slučaj samomora, odkar obstoji tukajšnja fara in posebno še, ker je bil mož sicer prav pošten.

(Od sv. Gregorja.) Ze teden dni pri nas ni šolskega poduka. Vzrok temu ni kaka bolezen, ampak občutljiv mrz in pa velikanski zameti branijo, da otroci ne morejo obiskati šole. Ljudje se bojijo, ker že prvi sneg ni odlazil, in je še precej družega padlo, da bi zimska žita ne pozebla. To bi bil hud udarec za kmetovalca! Raji naj bi bila pozebla tista interpelacija zoper „Slovenca“. Škoda bi ne bilo! Nekaj bo pa vendar koristila ta interpelacija. Ta interpelacija zopet kaže, da se slovenski in nemški liberalci kaj radi združijo, kadar gre zato, da ubogemu kmetu dajo kako zausnico. S takimi praznimi interpelacijami naj deželni zbor krati čas! Kmet ti pa plačuj!

(Stroški za kidanje in izvažanje snega) katere je izplačala mestna občina ljubljanska za čas od 27. januarja do vštetega dne 2. februarja letos, znašajo 870 gld. 71 kr.

(Mestna hranilnica v Novem Mestu.) V mesecu januarju je 91 strank vložilo 17.059 gld. 52 kr., 19 strank vzdignilo 7.665 gld. 8 kr., torej več vložilo 9.394 gld. 46 gld. Stanje vlog po odbitku vzdigov 78.099 gld. 84 kr.

(Zlata valuta), za katero so nam svoje dni vedeli povedati toliko vevlašnih uzrokov, kaže se najboljše v tem, — da ni nikjer zlata. Ne najdeš

ga, ko bi ga po dnevi z lučjo iskal. Le poprašujte naše kupce, koliko in komu plačujejo v zlatu, ali kedo in koliko njim v zlatu plačuje. Pač redkokatera zlata ptičica prileti v blagajne naših kupcev. Iz državne blagajne tudi ne izplačujejo v zlatu. Imamo torej v istini vedno še papir, kot smo ga imeli pred upeljavo zlate valute. Zdi se, kakor bi zlato sedaj izpolnjevalo le eno svojih funkcij, tako znano funkcijo te zavrovanja, namreč zlato lastnost, da se da lahko shraniti. Seveda drugo vprašanje je, kedo hrani zlato; ljudstve gotovo ne.

(Jugoslovanske novice.) Prevz. g. biskup Fran Uccellini, dosedanji upravitelj kotorske občine škofije, je imenovan biskupom Boke Kotorske. — V Gjurjevcu je prestopil iz iztočne grške cerkve v katoliško Ilijo Trbojevič. — Pevsko društvo Slavjanski je želo obilno pohvalo v Zadru. Priredilo je tri koncerte, dva v narodnem gledališču in tretjega v velikem bogoslovskem semenišču. — Spljetski pravaši so sklicali 23. pr. m. ljudski shod. Dnevni red je bil: „prošnja do Nj. V. kralja za združenje Dalmacije s Hrvatsko in nezaupnica onim zastopnikom, ki so glasovali v deželni zboru proti adresi“. Ljudstvo je bilo jako navdušeno. — Imperatorsko-je Arheologično-je Obščestvo v Moskvi je imenovalo so-glasno rednim svojim udom učenjaka Fran Belića, ravnatelja arheologičnega muzeja v Spljeta. — Minister vnanjih zadev v republiki Nikaragua je prosil vrednike in tiskarne v Zaprebu, naj mu pošljejo za njegov arhiv po jeden iztis vsih hrvatskih listov. — „Matica Hrvatska“ je začela 19. pr. m. razpošiljati svoje knjige za l. 1894. Vsak naročnik dobi devet knjig (1 Hojč, slike iz obč. zemljepisa IV., 2. Valla, Poviest srednjega veka, III.; 3. Novak, Podgorka, 4. Turgenjev, Izabr. pripoviesti, II.; 5. Bogović, Pjesnička djela, II.; 6. Tomić, Za kralja — za dom I.; 7. Šrepeš, Ruski pripovjedači; 8. Prešić, Ljutovid Posavski; 9. Šandor Gjalski, Male pripovjesti I.)

(Semnji po Slovenskem) od 4. do 9. februarja. Na Kranjskem: 4. v Žužemberku, na Krškem, Lukovec, Loškem potoku; 5. v Metliki, v Borovnici; 7. v Gor. Logatcu, Št. Jerneju; 9. v Boštanju, Grahovem, v Zagorju (za Savo), v Mengšu. — Na slov. Štajarskem: 4. v Št. Jakobu pri Kolbi, pri sv. Mariji v Jaremini, na Dobrni, v Lipnici; 5. pri sv. Petru; 6. v Gorenjem gradu; 9. v Pilštajnu. — Na Koroškem: 4. v Frišah, v Paterbijonu. — Na Primorskem: 4. v Dutovljah.

Društva.

(Narodna čitalnica v Kamniku.) Vabilo k veselici, katero napravi „Narodna čitalnica“ v Kamniku v soboto v 2. dan februarja 1895. Vspored: 1. A. Nedved: „Pevčeva molitev“, moški zbor, poje pevsko društvo „Lira“. 2. I. pl. Zajc: „Hrvatice“, moški zbor z bas samospelom, poje pevsko društvo „Lira“. 3. Prvikrat: Doktor Hribar. Burka v 1. dejanju. — Poljski spisal grof A. Fredro, preložil Vinko. 4. * * * „Trije nosovi“, šaljivi trojespev. Vstopnina navadna. — Začetek ob 7. uri zvečer. K tej veselici vabi častite ude in goste najljubšeje odbor.

(Podružnični shodi na Koroškem.) S Koroškega: Prihodnjo nedeljo, dne 3. febr. zborujeta dve podružnici libeliška pri „Nemcu“ v Libeličah in škocijanska pri „Klecarju“ v Zrnovnici. Spored shodoma je običajni. Na škocijanskem shodu se bodejo tudi predstavljali igri „Sv. trije kralji iz jutrovih dežel“ in „Od hiše“. — Dne 10. febr. ima beljaška podružnica pri „Majerču“ v Št. Lenartu pri sedmih studencih svoj redni občni zbor z navadnim vsposedem. Igrala se bode tudi igra „Od hiše!“

(Posojilnični shodi na Koroškem.) S Koroškega: Bekštanjaska posojilnica v Ločah ima občni zbor dne 2. svečana pri „Pložu“ v Ločah, posojilnica za Št. Lenart pri sedmih studencih in okolico pa dne 10. svečana pri „Majerču“ v Št. Lenartu.

(Vabilo) k veselici, katero priredi slovensko bralno društvo v Škofji Loki v svojih prostorih v nedeljo, dne 3. februarja 1895. — Iz prijaznosti sodeluje tercet, obstoječ iz ceter, flavte in kitare. — Vspored: 1. Dr. Jenko: „Naprej zastava Slave“, moški zbor. 2. A. Nedved: „Pozdrav“, moški zbor. 3. H. Sattner: „Pogled v nedolžno oko“, četvero-spev. 4. K. Mašek: „Sanja“, moški zbor. 5. „Dva zeta“. Veseloigra v jednem dejanju. — Prosta zabava. — Začetek ob polu 8. uri zvečer. — Vstopnina: Za ude 20 kr., za neude 30 kr. — K tej veselici najljubšeje vabi odbor.

(Posojilnica v Logatcu) registrovana zadruga z omejenim poroštvo, imela je v l. 1894 dohodkov 100.042 gld. 63 kr. in 97.295 gld. 64 kr. izdatkov — vkupnega prometa tedaj 197.338 gld. 27 kr.; stanje hranilnih vlog koncem leta 1894 bilo

je 145.754 gold. 46 kr. a posojil 151.640 gold. 91 kr.

(Bralno društvo v Veržejah) ima svoj občni zbor dne 3. svečana ob 4. uri popoldne. Po občnem zboru se bo predstavljala igra: Županova Micika. (Ta naznanila so iz petkovnega lista.)

(Katoliškemu podpornemu društvu v Celju) za vzdrževanje dekliske sole čč. šolskih sester, so nadalje darovali oziroma letnino plačali sledeči p. n. čč. gg. udje:

Schellander Ljud., o. kr. fin. urad. v pok. 3 gld.; Majcen Jož., dvor. kapl. v Mariboru 5 gld.; Stožički Alojzija, hiš. v Celju 2 gld.; Vetrnik Ant. kapl. v Trbovljah 5 gld.; Celjska posojilnica 150 gld.; Neimenovan 2 gld.; Vitanjska posojilnica 15 gld.; Posojilnica v Gornj. gradu 5 gld.; dr. Žizek Ant., zdravnik, 3 gld.; Štupica Marjeta hiš. v Celju 4 gld.; Farčnik Mar., oskrbnica 2 gld.; Konjska Pos. 25 gld.; Hajšek Ant., častni korar dekan in župnik v slov. Bistrici 5 gld.; Krusič Jak., župnik v Št. Andr. 5 gld.; Voh Jernej, nadžupnik itd. v Konjicah 2 gld. 50 kr.; Tomazič Marko, kapelan v Konjicah 2 gld. 50 kr.; Korošec Eranc, prefekt v Mar. 5 gld.; Pfeifer Neža, kuharica, 2 gld.; okrajni zastop. celjski 100 gld.; Murn Matija, posestnik na Bregu, 2 gld.; Kraševac Franc, pozlata, 2 gld. 50 kr.; Lončar Franc, tajnik posojilnice, 3 gld.; Dimec Ana, posest. Medlog, 50 gld.; Kozinc Jan., župnik v Slivnici, 2 gld.; Posojilnica v Zalcu 20 gld.; Kardinar Jož., kaplan v Doberni, 3 gld.; Cerjak Antonija, posest. v Rajhenburgu, 2 gld.; Jezernik Terezija, posest., 5 gld.; dr. Mlakar Iv. profesor v Mariboru, 10 gld.; Žizek Ivanka, soproga zdrav. 2 gld.; Naprudnik Franc, duh. v pok., 20 gld.; neimenovan iz Vojnika 5 gld.; Voh Jernej, nadžup. dek. v Konjicah, 3 gld.; Merc Jak., župnik v Črešnjicah, 2 gld.; Mikuš Valent., kaplan v Št. Juriju, 10 gld.; Marot Liza, zasebnica, 2 gld.; Marzidolšek Jak., o. kr. vojni kaplan, 5 gld.; Krener Iv. župnik v pokoju, 5 gld.; Walter Franc, župnik v Rajhenburgu, 5 gld.; Jeran Luka monsg. kanonik v Ljubljani, 5 gld.; Erjavec Peter, župnik v Trbovljah, 10 gld.; Hrastelj Fran, župnik v Ribnici, 5 gld.; Šelih Jurij, kaplan v Novicrkvi, 5 gld.; Kolar Vinko, provizor v Reki, 8 gld. 9 kr.; posojilnica v Mozirju 15 gld.; Rotnik Blaž, duh. v pok., 10 gld.; Ulčnik Martin, kaplan v Grižah 2 gld.; Zadušak Mica, hiš. v Celju, 3 gld.; Lipovšek Ana, Helena 2 gld.; Glinšek Matevž, župan, 2 gld.; Šlander Anton, župnik v Starem trgu 5 gld.; Lipovšek Jozefa, posest. v Medlogu, 2 gld.; Šah Karol, posest. v Liscach, 2 gld.; neimenovana iz Celja 3 gld.; gosp. Strašek Ana 2 gld.; Kmecl Er., posest. v Celju, 5 gld.; Gobec Miha, posestnik na Babnem, 2 gld.; Zupanc Jan., posest. v Gaberjih, 2 gld.; Šah Matija, črevljar, 2 gld.; pri „grenadirju“ v pušici 2 gld. 72 kr.; več skupaj 4 gld. 56 kr.; Bog povrni vsem dobrotnikom.

(Novo društvo.) V Vidmu na Dobrepoljah se ustanovi v kratkem „bralno društvo“. Pravila je že vlada vrnila kot pravno dovoljena.

Telegrami.

Deželni zbori.

Praga, 1. februarja. Mladočeški poslanec Kramář je utemeljeval svoj predlog, po katerem naj bi bil cesarski namestnik za svoje uradno poslovanje odgovoren deželni zboru. Proti volji namestnikovi nič ne veljajo zakoni, tudi sodišča, pravi, se po tem ravna. Namestnik izjavi, da se o tem predlogu deželni zbor ne more razgovarjati. Ker je namestnik govoril nemški, obsuli so ga češki poslanci in mu klicali: „V češkem deželnem zboru govorite češki!“ — Predlog je bil odklonjen. Zanj so glasovali samo Mladočeši.

Brno, 31. januarja. Pri razpravi ob ustanovitvi nemške velike realke v Zwittau-i so se oglasili češki zastopniki ter zahtevali ustanovitev čeških srednjih šol. Poročevalec Popelak pravi, da je manjšini v tem oziru bilo že lani vstreženo. Predlog manjšine je bil odklonjen. Dovolj se večji znesek za ustanovitev više trgovske šole v Brnu. Poslanec vitez Šrom je predlagal, naj se spremeni volilni red. Predlog je bil izročen volilnemu odseku.

Tropava, 31. januarja. Poslanec Haase predlaga v odsekovem imenu, da se vvedejo poljski pripravljalni razredi na gimnazijah v Tešinu in Bielici. Poslanec Mihejda predlaga, naj se ustanovi vsaj ena poljska gimnazija s poljskim učnim jezikom, a ta predlog se odkloni, odsekov pa vsprejme.

Budimpešta, 31. januarja. — Točka I. naučnega budgeta je bila vsprejeta z veliko večino, tudi del Apponyjeve stranke je glasoval zanj. Naučni minister je izjavil, da

on ne bode zagovarjal nobenih sprememb na onih cerkveno-političnih zakonih, ki še niso vsprejeti.

Pariz, 31. januarja. V senatu je predložil justični minister predlog za amnestijo, senat se je izrekel, da je predlog nujen ter izbral za to poseben odsek, čegar člani so vsi za pomiloščenje. Kralj srbski je bil navzoč pri seji v senatu in potem v zbornici. Predlog za amnestijo je bil vsprejet v senatu z 216 glasovi proti 17.

Rim, 1. februarja. Po predlogu odseka kardinalov sklenil je papež osnovati v Carigradu višji učni zavod za vzgojo grško-katoliških duhovnov.

Moskva, 31. januarja. Izdajatelji in uredniki tukajšnjih listov so imeli v zahvalo za carjev milostni razglas z dne 13. jan. v Sergijevi cerkvi zahvalno službo božjo. Pri- lično bodo tudi carju po odposlanstvu iz- rekli svojo zahvalo. Vstanovili bodo v ta spomin zavod za podporo onemoglih časnika- rjev in njih družin, za kar so že nabrali zdatnih darov.

Sv. Peter v Istri, 2. februarja. Poslanec Spinčič je poročal do 1000 zbra- nim volilcem. Jednoglasno so mu izrekli za- upanje in so odobraval njegovo delovanje. Sklenila se je resolucija, naj vpliva Spinčič, da se uvede popolna ravnopravnost v ura- dih in šolah, v Pazinu naj se osnuje hr- vatska gimnazija in hrvatsko učiteljske, uvede naj se splošna volilna pravica ali vsaj na- ravnostne volitve v kmečkih občinah, tako da se voli v posamnih občinah, vprašanje ozemljiški odvezi naj se konečno v Istri reši, zavoljo vinske klavzule naj se deželi dajo druge olajšave, razdelitev pazinske občine naj se prepreči. Shod je protestoval proti napadom na duhovščino in proti postopanju deželnozborske večine in občinstva v Poreču. Poslancem je dal shod na prosto voljo, če se hočejo udeleževati deželnozborskih sej ali ne. Shod se je vršil v najlepšem redu. Več nego polovica navzočih ni imela prostora v zborovališču in je vkljub silnemu sneženju ostala pod milim nebom pred zborovalno dvorano.

Antmerpen, 3. februarja. Sodišče je obsodilo obtoženko Joniau k smrti. Ljudstvo je po ulicah razgrajalo

Sofija, 3. februarja. Dosedanji diplo- matični agent na Dunaju Mincević je prevzel vodstvo pravosodnega ministerstva.

Sofija, 3. februarja. Poročila iz dežele naznanjajo, da se dopolnilne volitve mirno pričenjajo vkljub neizmerni agitaciji nasprot- nikov. „Mir“ piše v svojem članku o vo- litvah in pravi, da prezira vlada opozicijsko agitacijo in vsak upliv na volitve in da hoče doseči svoj uspeh samo z moralčno silo.

Dunaj, 2. februarja. Uradna „Wiener Zeitung“ objavlja, da je od cesarja potrjen zakon glede nedeljskega počitka pri raznih obrtih.

Budimpešta, 2. februarja. Poslanec Evgen Zichy je pri razpravi o naučnem bud- getu zahteval pojasnila glede onih 25.000 gld., katere so namenili za nakup Košutovih spisov, ki se bodo branili v narodnem mu- zeju. Naučni minister Vlasich je odgovoril, da si je vlada svesta kaj je storila in da bode glede nakupa zgodovinskih listin vedno tako postopala. Zichy bi bil na to rad od- govarjal, a mu je predsednik odtegnil besedo.

Listnica vredništva:

Slavni e. kr. notarski zbornici v Ljubljani: Jako obžalujemo da na tako nedostojno, neosnovano očitujoče pismo ne moremo dati nobenega pojasnila. Kar najmanj smemo zahtevati od vsa- cega je to, da se z vredništvom dostojno razgovarja.

Umrli so:

30. januarja. Antonija Pirnat, železniškega delavca žena, 26 let, Usnjarske ulice, sušica. — Marija Janežič, uradnega sluge vdova, 52 let, Tržaška cesta 12, apoplexia cerebri. — Marija Bizjak, gostija, 78 let, Kolodvorske ulice 35, ostarelost. 31. januarja. Marija Čekutti, kramarica, 50 let, Stari trg 3, Carcinoma ventriculi.

V bolnišnici:

29. januarja. Franica Stefe, gostija, 63 let, plučnica. 30. januarja. Ožbalt Dermastija, gosač, 63 let, plučnica.

Tuji.

31. januarja.

Pri **Sonu**: Weiss, Fuchs, Türk, Goldhammer z Dunaja. — Muha iz Lokev. — Dekleva iz Postojne. — Ogrisnič iz Celja. — Herzog, Zegar iz Zagreba. — Uhlich iz Burgstädt-a. — Kokalj, Glebočnik iz Kranja. — dr. Bürger iz Kočevja. Pri **Maltcu**: Kofler, Goldberger, Weinberger, Silber- berger, Dubsky, Haas z Dunaja. — Blok iz Frankobroda. — Zima iz Celja. — Fürth iz Budejevic. — Fritsche iz Solno- grada.

Pri **bavarskem dvoru**: Wittine iz Kočevja.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje	Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
	opazovanja	razkoma v mm	toplomera po Celziju		
31	7. u. zjut.	733.3	-9.2	sl. zapad	oblačno
	2. u. pop.	732.6	-5.9	sl. svzh.	"
	9. u. zveč.	732.9	-6.4	sl. vzh.	snež
	Srednja temperatura -7.0 za 6.00 pod normalom.				

KATOLIŠKI SKLAD.

Za „katoliški sklad“ prejeti smo nadalje od p. n. domoljubne gospode nastopne darove:

Dr. Martin Matek, prof. bogo- slovja v Mariboru	kron	40—
Josip Zidanšek, profesor bogo- slovja v Mariboru	"	40—
Janez Kačar, župnik na Bohinjski Beli	"	10—
Lavrencij Krištofič, župnik v Kovorju	"	6—
Frančišek Goršič, orglarski mojster v Ljubljani	"	5—
„Neimenovan“ po Fr. Rajčeviču, kapelan v Vipavi	"	4—
Tomaž Kajdič, župnik in dekan v Moravčah	"	6—
Janez Lesar, župnik v Pečah	"	10—
Janez Rigler od Sv. Gregorja	"	1—
Janez Marolt od Sv. Gregorja	"	1—
Frančišek Marolt, mlajši, od Sv. Gregorja	"	1—
Frančišek Marolt, starejši, od Sv. Gregorja	"	1—
Jože Adamič od Sv. Gregorja	"	1—
Dve osebi	"	—60
Neimenovan iz Tunije pri Kam- niku	"	1—
Frančišek Fik, kapelan v Ribnici	"	2—
Janez Brence, župnik pri Sv. Gre- gorju, mesečnino	"	2—
Jeden „tarók“	"	—60
Janez Keršič, župnik na Jese- nica h Gorenjskem, letnino za 1895	"	24—
Neimenovan z Dolenjskega	"	4—
Martin Narobe, župnik v Zapo- gah, za drugo polovico leta 1894	"	20—
„Mala stava“	"	2—
Avguštin Sinkovec, kapelan v Stari Loki, mesečnino za december 1894 in januar 1895	"	20—
Matija Kadunc, župni upravitelj na Preloki, za prvo polovico l. 1895	"	8.40
Anton Kržič, profesor na e. kr. učiteljski pripravnici v Ljubljani, mesečnino za oktober, november in december 1894 in januar 1895	"	40—
Mihail Bulovec, mestni kapelan pri sv. Petru v Ljubljani, mesečnino za november in december 1894 in januar 1895	"	24—
Frančišek Ferjančič, mestni kapelan v Trnovem v Ljubljani	kron	2—
Frančišek Marinič, župnik v Kojkem na Goriškem, za prvo po- lovico leta 1895	"	12—
Mihail Kozelj, kurat v Pod- kraju, namesto venca na rakev po- kojne g. Jakoba Sajevica, okrožnega logarja kneza Windisch- Graetza	"	10—
Frančišek Birk, mestni kapelan v Kranju, mesečnino za julij, avgust, september, oktober, november in de- cember 1894	"	60—

Mill Bog povrni vsem velikodušnim darovalcem tisočero ter jim obudi mnogo posnemalcev!

V Ljubljani, dne 31. januarja 1895.

Josip Šiška,

tajnik izvršujočega odseka

Darovi za „katoliški sklad“ naj se blagovolijo po- šiljati pod naslovom: Josip Šiška, knezoškofjski taj- nik v Ljubljani.

Lekarna Trnkóczy, Dunaj, V.

Kri čistilne kroglice

so se vselej sijajno osvedočila pri zabasanju človeškega telesa, skaženem želodcu, pomankanju slasti do jedij.

Ker to zdravilo izdeluje lekarna sama, velja škatljica samo 21 kr., jeden zavoj s 6 škatljicami 1 gld. 5 kr.

Dobiva se pri 569 13

Ubaldu pl. Trnkóczy - ju

lekarnarju v Ljubljani.

Posilja se z obratno pošto.

Lekarna Trnkóczy v Gradou.

DOM IN SVET

Vsebina 3. zvezka 1895:

1. Josip Dobrovský, slavni učenjak češki. Spisal Fr. Kovarič. 2. Sanje. Zložil Anton Medved. 3. Brata. Zložil Anton Medved. 4. Lepi Tonček. (Po- vest.) Spisal Podgoričan. (Dalje.) 5. Tlačanje. (Povest.) Spisal Podravski. (Dalje.) 6. Meta in Jaka. Zložil Anton Hribar. 7. Neresničen glas. Zložil Mih. Opeka. 8. Dve jelki. (Jos. B.) Zložil Anton Medved. 9. Huda ura. Spisal dr. Jos. Križan. (Dalje.) 10. Zajčki sa- mostan pri Konjicah. Spisal Ivan Somrek. 11. Slo- venski koledarji in koledarniki (V 100letni spomin prve Vodnikove in 50letni spomin prve Bleiweisove „Nove Pratiče“.) Spisal J. Benkovič. (Dalje.) 12. Stavnice. Spisal Andrej Mejač. 13. Književnost: A. Slovenska književnost. B. Poljska književnost. C. Ruska književnost. D. Druge književne znameni- tosti. 14. Razne stvari. — Na platnicah: Fonetične posebnosti v jeziku Kolumonovega Žegna. Spisal Fr. Pečar. (Konec) — Slike: 1. Josip Do- brovsky. Narisal Jos. Germ. 2. Mati Božja. Slikal G. Staal. 3. Prizor ob Dunavu. 4. Pred viharjem. 5. Razvaline zajčkega samostana. 6. Ruska deklica. 7. Stavnic. Narisal Josip Dostal.

Eksekutivne dražbe.

Jos. Zupana iz Savice zemljišče (2789 gld. 80 kr.) dne 15. febr. (druga) v Radovljici. Marije Starašinič iz Cerkvic zemljišče (1047 gld.) dne 14. februarja (druga) v Metliki. Marke Kozjana iz Draščic zemljišče (1655 gld.) dne 21. febr. (druga) v Metliki. Jos. Levstika z Gore nepremičnine (1889 gld.) dne 12. febr. (druga) v Ribnici. Jos. Prosena iz Vrbiče zemljišča dne 15. febr. (druga) v Ilirski Bistrici. Juriša Mušiča iz Dragovanje Vasi zemljišče (1728 gld.) dne 20. februarja (druga) v Črnomlju. Alojzija Rusa ml. v Litiji nepremakljiva posestva (300 gld., 3140 gld. in 200 gld.) dne 15. febr. in 15. marca v Litiji. Matije Baku iz Dolenjih Vrem (terjatev 300 gld.) ne- premakljiva posestva (450 gld., 80 gld. in 200 gld.) dne 23. febr. in 23. marca v Senožečah. Val. Prijatelj iz Vodice (konkurz) nepremična po- sestva (250 gld., 4800 gld. in 210 gld.) 15. febr. in 15. marca v Litiji.

Izjava.

Velečastitim gospodom volilcem dolenjskih mest!

Radi bolehavosti, rastoči v poslednjih dneh, sem nujno prisiljen odpovedati se kandidaturi za državno odposlanstvo. Usojam si pa tudi ob enem svojo najiskrenejšo in pristrčno zahvalo izraziti vsem velečastitim gospodom volilcem, ki so mi tako veličastno zaupanje in sijajno čast izkazali da so brez vsacega nagovarjanja od moje strani me hoteli izvoliti za svojega poslanca. Slava jim!

Dr. Andrej Vojska,

ces. kr. deželni sodni nadsvetnik.

Davidov konjak-sladni izvleček

Priporočen od mediciničnih (621) velmož (30-9) Dobiva se v vseh boljših (623) lekarnah. (15-9) olajšuje kašelj, raz- Glavna zaloga pri kraja sliz, ojačuje; ne- lekarnarju pogrešljiv za prebolele. Jos. Mayerju v Ljubljani.

Mnogoletno, preizkušeno tešilo domače sredstvo.

137 Kwizdov fluid proti protinu 20-18

Okrepilno za vrtanje po dolgotrajnem tekanju.

Kwizdov fluid	proti protinu
Cena 1 steklenici 1 gl.	Cena 1 steklenici 1 gl.
Kwizdov fluid	proti protinu
G. se dobi v 2	vseh lekarnah

127 Kwizdov fluid proti protinu. 8-8

Glavno zalogo ima Okrožna lekarna v Korneuburgu.

GLAVNO SKLADIŠTE
MATTONIJEVE
GISSHÜBLER
najčistije lužne
KISELINE
proti katarom
sopilnih organov, pri nahodu, hripavosti in vratnih oteklinah zdravniško priporočane, katera se z vspehom rabi sama ali pomešana z gorkim mlekom.

Ta miloraztapljajoče, osvežujoče in pomirljivo deluje, pospešuje ločitev sleza in se v taci slučajih posebno dobro obnese.

6 5 II.

Henrik Mattoni v Giesshübl Sauerbrunn.

Osrednje ravnanje zavarovalnice „Unio catholica“
1886 pod jako ugodnimi pogoji marljivega, poštenega, zanesljivega in spretnega

potovalca (akviziterja),

večnega slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi.
— Prednost imajo v tej stroki že vajeni prosilci.

Lastnoročno pisane prošnje, priporočene od dotičnega gosp. župnika, sprejema do včetega 7. februarja t. l. **glavni zastop „Unio catholica“** v Ljubljani, Kongresni trg št. 17. 70 3-3

H i š a

med Spodnjim in Gornjim Logatcem tik klavne ceste ležeča, za strojarstvo popolnoma urejena, v kateri se ta obrt že dolgo časa in tudi še sedaj nahaja, **prodaja** se pod prav ugodnimi pogoji.

Vse pov. lastnik **Tomo Lollazzi** v Dolenjem Logatcu.

PATENTE,
Muster- und Markenschutz
erwirkt
A. v. STERR, ING.
WIEN, VI.
Mariahilferstrasse 9.

Kašelj odpravite z uporabo slovečih
Kaiser-jevih 594 23-13
prsnih bonbonov

kateri najbolje učinkujejo proti kašlju, hripavosti, prehlajenju in zasliženju in so najcenejši.

V zavetih po 20 kr. dobivajo se v lekarni **VIII. Mayerja „pri zlatem jelenu“** v Ljubljani, Marijin trg.

E. Zbitek-ov v Novi Štiti pri Olomucu
zavod za izdelovanje stekleno-mozaičnih božjih grobov, lurskih duplin in altarjev za procesije ob sv. Rešnjem Telesu. Odlikovan od Nj. svetosti papeža Leona XIII.; priznanja katol. teolog. akademije v Peterburgu, nemškega misijona v Carigradu itd.

(631) Ilustr. ceniki zastoj. vse pošiljave zajamčene. (5-4)

Pozor!

France Pavšner
krojač
v Ljubljani, nasproti gimnaziji

se priporoča prečast. duhovščini in slav. občinstvu za
izdelovanje vsakovrstnih oblek

po nizki ceni, ter zagotavlja trajno delo in uljudno postrežbo. 49 50-3

Lekarna Trnkóczy, Dunaj, V.

Protinski cvet
ali
cvet zoper trganje.

Steklenica 50 kr., 12 steklenic 4 gl. 50 kr.

Odlično najboljšo mazilo zoper trganje po udih, bolečine v rokah, nogah, v križu ter v živcih, otrpnele ude in kite itd.

Dobiva se pri 566 14

Ubaldu pl. Trnkóczyju
lekarnarju v Ljubljani.

Pošilja se z obratno pošto.

Lekarna Trnkóczy, Dunaj, III.

Priporočen od polikliniške direktorije.

Uporablja se proti **dušljivemu kašlju, boleznim v grlu, v prsih in proti otročjim boleznim.**

Konjaka sladni izvleček

Neutrpen za prebolele.

Dobiva se v vseh boljših lekarnah in droguerijah. 590 52-21

Tovarna konjak-sladnega izvlečka
v Leipniku.

Ivan Jak
v LJUBLJANI na Dunajski cesti št. 13
v Tavčarjevi hiši.

Tovarniška zaloga
552 50-16 vsakovrstnih

šivalnih strojev, byciklov, tryciklov, veločipedov itd.

Ceniki zastoj in franko.

Vsak dan sveži
pustni krofi
se dobé pri 30 10-9

Jakobu Zalazniku,
Stari trg št. 21.

Najboljša, izredno okusna je
župnika Kneipp-a sladna kava

OCHRANNA-ZNÁMKA.

Oelzova kava

v rudečih štirioglatih zavitkih s sliko župnika Kneippa. 24=2

Vsaka posebej porabljena ali pomešana nameščata popolnem navadno zrnatu kavo. Dobivata se v vsaki boljši prodajalnici.

Kjer ni zaloge, pošlje je izdelovatelj (Oelz v Bregencu) po pošti v zavojih po 4 1/2 kilograma za gl. 2 10. 639 24-8

9 zlatih, 13 srebrnih kolažn

Kwizdov IX 126 (8-8)

korneuburški živinoredilni prašek
za konje, govedo in ovčad.
Škatlja 70 kr., pol škatlje 35 kr.

Z najugodnejšim uspehom rabi se še 40 let v vseh večjih hlevih proti pomanjkanju sile, slabemu prebavljenju, v zboljanju okusnega in izdatnejšega mleka.

Glavna zaloga:
Frano Iv. Kwizda
c. in kr. avstro-ogerski in kralj. rumunski dvorni založnik
Okrožna lekarna
v Korneuburgu pri Dunaji.

Pazi naj se na varstveno znamko in zahteva le **Kwizdov** Korneuburški živinoredilni prašek.

Pristen dobiva se v vseh lekarnah in droguerijah avstro-ogerske države.

Na prodaj je iz proste roke
hiša
v Trnovski ulici št. 13.

Več se izve pri lastniku Francu Kramerju, posestniku v Kurji vasi št. 6. 77 3-2

Herbabny-jev podfosfornasto-kisli apneno-železni sirup

Ta že 25 let z največjim uspehom rabljeni, od mnogih zdravnikov najbolj priznani in priporočani **prsi sirup raztaplja slez, upokojuje kašelj, pomanjšuje pót, daje slast do jedi, pospešuje prebavljanje in redilnost, telo jači in krepi. Železo, ki je v sirupu v lahki si prisvajajoči obliki, je jako koristno za narejanje krvi, raztopljive fosforno-apnene soli, ki so v njem, pa posebno pri slabotnih otrocih pospešujejo narejanje kosti.** Cena steklenice Herbabnyjevega apneno-železnega sirupa je 1 gl. 25 kr., po pošti 20 kr. več za zavilanje. (Polovičnih steklenic ni.) 196 20-3

Svarilo! Svarimo pred ponaredbami, ki se pojavljajo pod enakimi ali podobnimi imeni a so **vendar posvoji** cesti v svojem učinku popolnoma različne od našega originalnega 23 let obstoječega **podfosfornasto kislega apneno-železnega sirupa.** Zahteva naj te sicer vselej izredno Herbabny-jev apneno-železni sirup. Pazi naj se tudi na to, da je zraven stoječa oblastveno protokolirana varstvena **namaka na vsaki steklenici in prošnji ne dajte se zapeljati niti z nižjo ceno, niti z družimi pretvezami, da bi kupili kake ponaredbe!** 637 20-3

Osrednja razpošiljalnica za provinco: na Dunaju, lekarna „zur Barmherzigkeit“ **Neubau, Kaiserstrasse 75.** Prodajajo ga gg.: lekarničarji: V Ljubljani J. Svoboda, G. Piccoli. Ubaldu pl. Trnkóczy, W. Mayr; dalje ga prodajajo v Celju: J. Kupferschmid, Baumbachovi dediči; na Belu: J. Gemeiner, G. Prodor, A. Schindler, A. Mizzam, lekarničar. F. Prodor, M. Mizzam, drog.; v Brezjah: A. Ruppen; na Sovodnem (Gmünd): E. Müller; v Celovcu: P. Hauser, P. Birnbacher, J. Kommetter, A. Egger; v Novemestu: A. pl. Sladovč; v St. Vidu: A. Reichel; na Trbižu: A. Stegl; v Trzinu: E. Zarec; A. Suttina, B. Eliasletto, J. Seravalle, E. v. Leutenburg, P. Piendini, M. Ravasini; v Beljaku: F. Scholz, G. E. Kumpf; v Ormožju: J. Blažek; v Velikoven: J. Jobst; v Wolfsebergu: J. Huth.

RUSKÉ KOSMETICKÉ SPECIALITY

„Crème Venus“
Prostředek k zušlechťení pleti.
Tekutý pudr „Eugénie“
červené
tekuté ličidlo „Eugénie“
Pudr „Eugénie“
v bílé, růžové a krémové barvě.
Barva na vlasy
Kavkazká
essenze na kníry.

V. G. RIES
VIDEN
W. Grosse Neudammstr.

„Crème Venus“ sredstvo za konserviranje polti. Popolnoma neškodljivo sredstvo, ki zabranjuje, da polt ne postane raskava in se ne sveti. Polt postane snežno-bela, nima gub in ostane sveža. „Crème Venus“ nima maščobnih tvarin, ne postane žaltav in se more uporabljati o vsakem poljubnem dnevnem in letnem času. V interesu občinstva je, da natanke pazi na varstveno znamko. Cena 2 gl.

Tekoči puder „Eugénie“ iz mirtovih cvetov, vlepšavo obrazne barve, katero ohrani cvetočo in mladostno. Da obrazu in tilniku, ramenom in rokam mehkost in miramoru slično čistost, odstranjuje vsako raskavost kože in pege. Cena 2 gl.

Rdeče tekoče ličilo „Eugénie“ popolnoma neškodljivo. Daje licem, ustnom in ušesom lepo naravno tudi pri električni razsvetljavi rožasto bojo in se drži tri dni polti. Cena 1 gl. 50 kr.

„Puder Eugénie“ bel, rosa, erème. Prijemlje se kože ne da bi se kaj opazilo in daje polti naravno mehkost in mladostno svežost. Cena 1-20, s čopom 1-50.

„Trioxogen“ izborna sredstvo za rast laslj, jači lasišče in ubranjuje, da se ne napravi prhaj. Cena 1 gl. 60 kr.

„Nigritine Végétale“ barva za lase črna in rujava. Lasje obdržijo bojo 6 tednov in je nemogoče razločevati to umetno bojo od naravne. Cena 3 gl. 50 kr.

Tekoče kavkaško mazilo za brke pospešuje njih rast in je konservira. Žigalo pri tem nepotrebno. Daje brkom poljubno obliko. Cena 75 kr.

Edino zalogo za Kranjsko
ima 622 26-10
FRAN STAMPFEL
v Ljubljani,
Kongresni trg „Tonhalle“ Kongresni trg.

Velikansko izber
vseh mogočih predpustnih predmetov

ima

Frane Karol Bisenius,

Dunaj I., Singerstrasse 11, Mezzanin.

Prosim, pazite na naslov, kajti nimam nobene podružnice. To je najstarejša, najslavnejša in najboljša podjetje.

Vedno najnovejše po nizkih cenah na debelo.

Originalne japonske jako komične papirne cepice, 10 kom. 40 kr. Nove kotilijonske ture, 6 parov po 50 kr. in dražje.

Kotilijonski redi v zlatem in srebrnem kartonu vtisnjeni, 10 komadov 6 kr. in dražje. Fini crpe-redi 10 kom. 30 kr. in dražje. Kotilijonski trakovi v novodobnih barvah 10 kom. 15 kr. in dražje, na željo tudi v kuvertih v kakršnemkoli številu sortirani.

Priznana krasna izvršitev dekoracij za plesne prostore.

Dekoracije za plesne dvorane se posojujejo in prodajajo.

Originalni novi pariški šalji in norčljivi predmeti 10 kom. 50 kr. in dražje.

Barvasta efektna razsvetljava za kotilijonske podobe, komad po 10 kr. in dražje.

Nenevarni salonski umetni ogenj, dekoracije za zlate dobitke. Gledališki odri se posojujejo in postavljajo, ne da bi se kaj poškodovalo obne stene.

Posojilnica obednih miz, stolov, blazinjenih klopi za plesne salone, svečnih lestencev in žirandol 11 3-2

Ceniki zastoj.

China Serravallo z železom

neobhodno potreben oslabeledim in prebolelim

Vzbuja slast do jedi, krepi živce, čisti kri.

Srebrna svetinja: XI. zdravniški kongres v Rimu 1894,

Zlata svetinja: Mejnarodna razstava v Benetkah 1894

Zlata svetinja: Mejnarodna razstava v Kielu 1894,

Zlata svetinja: Mejnarodna razstava v Amsterdamu.

Jako ga priporočajo zdravniške avtoritete, kakor dvorni svetnik profesor dr. baron Krafft-Ebing, profesor dr. vitez Mosetig-Moorhof, profesor dr. Schauta, prof. dr. Monti, profesor dr. Neusser, primarij dr. vitez Nicolich itd.

To odlično zdravilno, okrepevalno sredstvo zaradi dobrega okusa jako radi uživajo otroci in ženske.

Prodaja se v steklenicah po pol litra in po litru v lekarnah.

Lekarna Serravallo v Trstu. 578 30-21

Razpošiljalnica zdravil na debelo. Ustanovljena 1848.

Glavno zalogo v Ljubljani ima: **Lekarna Piccoli** na Dunajski cesti, nadalje tudi **Mayr, Grečelj in Trnkóczy.**

Št. 317.

Razglas.

IV. 1894/85.

C. kr. okrajno sodišče v Velikih Laščah naznanja:

Na prošnjo c. kr. finančne prokurature v Ljubljani se je

prostovoljna dražba

v zapuščino **Janeza Skerlj** iz **Malih Lašč** spadajočih

1) **premičnin**, to je pohištva, gnoja in krme:

2) **zemljišč** pod vlož. št. 320 katastr. občine Turjak, to je hiše, vrta, travnikov, njiv, pašnikov in gozda na drobno — dovolila ter se bode ista

dné 1. marca 1895 ob 9. uri dopoldne

na lici zapuščine v **Malih Laščah** vršila.

Premičnine se bodo za inventurno ceno izklicale in tudi pod to ceno onemu oddale, kdor bo največ ponudil.

Zemljišča in poslopja pa se bodo le za ali nad izključno ceno oddala.

Dražbeni pogoji ležijo pri tem sodišču ter se bodo pri dražbi objavili.

C. kr. okrajno sodišče v Velikih Laščah,

dné 21. januarja 1895.

79 1-1

Tovarna cerkvene oprave.

Premovana 1873, 1881.

Jožef Deiller,

tovarna cerkvene oprave in izdelovalnica paramentov,

Dunaj, VII., Zieglergasse 27.

Zastopnik: Frane Brlekner.

Na dogovorjena naročila se izdelujejo vsi cerkveni paramenti, kakor:

pluviali, dalmatike, velumi, stole,

baldahini, bandera itd. itd., pa tudi

cela mašna obleka v najprilnejši

obliki. 12 24-1

Cerkveni paramenti.

Katoliška tiskarna

priporoča raznovrstne

vizitnice

po nizki ceni.

Odlikovana zaradi njenih zdravilnih lastnosti in mnogovrstnih slučajev, v katerih izvrstno vpliva, s častno **diplomo in zlato svetinjo** na zdravilstvenih razstavah v Londonu, Parizu in Genfu.

Tinktura za želodec

lekarnarja

Piccolija v Ljubljani

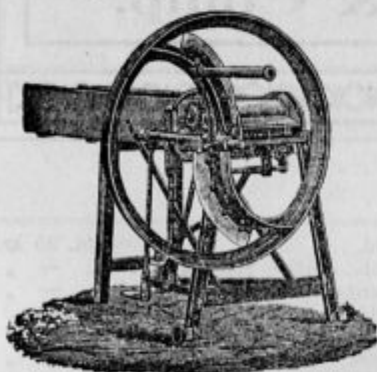
je izborno sredstvo, katero krepča in zdravi želodec ter pospešuje prebavljanje in deluje, da se telo odprè.

To tinkturo za želodec razpošilja izdelovatelj lekarnar **Piccoli v Ljubljani** proti povzetju.

Zaboj po 12 steklenic velja gld. 1-36, po 55 steklenic gld. 5-26 (zaboj tehta 5 kgr.). Poštnino plača vselej naročnik. — Steklenica velja 10 kr. 617 50-10

Najboljši in najcenejši vir nakupovanja

239

na vitle, vodno ali parno gonilo itd. je pri (52-42)

kmetijskih strojev in orodja

Strojev za vinarstvo

vsakovrstnih sesalk pralnih strojev ovijalnikov, zraovalnikov perila

patentovanih mlinov za domačo uporabo,

Av gustu Kolb, tovarna strojev

Dunaj, II., Pasettistrasse 29-31.

Prijazna poštna postrežba. — Ugodni plačilni pogoji. — Jamčenje.

Ilustrovani ceniki zastoj in franko.

Iščem prekupevalce in poštnene zastopnike.

Najbolje priporočena za preskrbljenje vseh v kurznem listu zaznamovanih menic in vrednostij

Menjalnica bančnega zavoda

Schelhammer & Schattera

Wien,

I. Bezirk,

Stefansplatz

Nr. 11, Parterre.

Sarg-ov zdravstveno oblastveno preizkušeni

(Spričevalo: Dunaj, 3. julija 1887.)

mного **milijonkrat**

preizkušen in potrjen, zobozdravilstveno priporočan, je ob jednom največje zobe čiščeče in ohranjujoče sredstvo.

Dobiva se povsodi. 620 40-9

Rojansko posojilno in konsumno društvo

vpisana zadruga z omejenim poroštvo

v Roanu pri Trstu

priporoča čast. duhovščini in drugim rodoljubom na deželi svojo bogato preskrbljeno

prodajalnico in zalogo jestvin

v Trstu, Via Belvedere št. 3,

kjer se prodaja vsakovrstno kolonialno blago najboljše vrste in po ugodnih cenah. — Razpošilja se po pošti in s tovrnim vlakom. Ceniki na zahtevanje franko.

Tudi pošilja raznovrstna

okoličanska, istrska in laška vina

v sodčih po 28 litrov in več.

Čast. duhovščina, trgovec in drugi rodoljubi na deželi naj se blagovolé prepirati sami ter podpirati s svojimi naročili edino slovensko narodno podjetje v Trstu.

Društveno predstojništvo.

562 13

Uzoreci so na razpolaganje.

Pod Trančo **J. SOKLIČ** Gledal. ulice šte. 1 v Ljubljani šte. 6

priloga osobito prečast. duhovščini in sl. občinstvu v mestih in na deželi izbrno svojo zalogo

126 52-50

cilindrov, mehkih in trdih klobukov, turistskih klobukov, čepic

Tovarniška zaloga
ludskih klobukov c. kr. deornih
založnikov A. J. Pletter v Gradci.

po raznovrstnih kakovosti blaga primerno nizkih cenah

Želodčne kapljice
koje p. n. občinstvo navadno zahteva pod imenom **Marijinceljske kapljice.**

Te kapljice so zelo propešne (provzročujejo slast do jela, razstvarjajo sliz, so pomirjive in olajšujejo, ustavljajo krč in krepčajo želodec); rabijo pri napenjanju in zapečenosti preobloženem želodcu z jedili in pljčami itd.

Steklenica z rablinim navodom velja 20 kr., tuat 2 gld., 3 tuate samo 4 gld. 80 kr.

Priporoča jih

Lekarna Trnkoczy
479 21 zraven rotovža v Ljubljani.

Pošiljajo se vsak dan po pošti proti povzetju.

Le v lekarni pri „zlatem orlu“ v Ljubljani

Kašelj utešujoči **sladni bonboni** z orlovo znamko
Trpotčevi sok 30 kr.
Fijakarski prašek 20 kr.

Soda-voda priroja se le iz kemično-čiščene in prečiščenega plina. — Pri večjih naročilih znatno znižana cena. — Prodaja se v lekarni.

Vsakovrstni čaj, praški, kapljice in vsi drugi v prodaji se nahajajo v predmeti **najcenejšje.** Lekarna pri zlat. orlu.

Le v lekarni pri „zlatem orlu“ v Ljubljani

Zaloga najnovejših preparatov in zdravilnih sredstev tu- in inozemskih.
Najvestnejše in urno prirejevanje zdravil po receptih.

Originalno francosko kiganje 60 in 40 kr.
Bergonovo olje iz kit. jeter 60 kr.
Fluid proti prolisu 60 kr.

Zaloga vseh obvezil in kirurg. priprave. — Novo: izdelovanje obvezil, snovi po min. predpisu.

Allo- in homöopatična lekarna „pri orlu“ in tovarna za soda vodo
v Ljubljani, Prešernov trg 2.
Lastnik: Mardetschlaeger.

Rusko mazilo za ozeblino 25 in 40 kr.
Najboljše proti kurjum očesom
Indicon 30 kr.
Salicil-milov obliž 30 kr.

Vsa sredstva za zobe in usta: Mentholova ustna voda 40 kr. Mentholov zobni prašek pa 30 kr.

Zaloga preizkušen, posebnostij tu- in inozemskih. V zalogi ne se nahajajoče poseb. nosti preskrbe se naj- točneje in najna- lačneje.

Zaloga pristnega ruskega čaja, zaloge medicinal. vin, lyroke, Bittorgera, v. Malaga, Konjak - Gaijardov, v. Bordeaux - a. — Naj- nizkizje cenje.

Proti razpok. kože: Glicerlin-creme 25 kr. Pulcherlin-creme 25 kr. Vaselina, glicerlin toaletto

Le v lekarni pri „zlatem orlu“ v Ljubljani

P. n.

Čast nam je s tem naznanjati, da smo z današnjim dnem

glavno zastopstvo za samoprodajo vseh proizvodov naše patentovane zarezne opeke (Falzziegel)

odstopili tvrdki

F. P. VIDIC & Comp. v Ljubljani

in prosimo, da naj se cenjena naročila imenovani tvrdki pošiljajo.

Tudi smo **licenco za vršitev naših patentov za izdelovanje zarezne opeke za kronovino Kranjsko, Istro, Primorje, Dalmacijo in južno Štajersko isti firmi podelili, kateri potemtakem jedino pristoji pravica izdelovanja zarezne opeke po naših sistemih v imenovanih deželah.**

Kršenja patenta se bodo od nas najstrožje zasledovala.

Bistrica na Zili, dne 22. januarija 1895.

Z velespoštovanjem

Ziljskodolinska tvornica
Feliks pl. Mottony l. r.

P. n.

Opozarjaje slavno p. n. občinstvo najuljudneje na predstoječo okrožnico usojamo si najuljudneje naznanjati, da smo **glavno zastopstvo za samoprodajo od slavne tvornice v Ziljski dolini** z današnjim dnem prevzeli in prosimo z zagotovitvijo najsolidnejše in najtočnejše postrežbe, naj bi se cenjena naročila nam pošiljala.

Pridobljene patentne licence pa tudi interesentom odstopimo; prosimo zaradi tega, naj se vsa dotična cenjena naročila blagovole pošiljati na naš naslov.

V Ljubljani, dne 22. januarija 1895.

Z velespoštovanjem

F. P. Vidic & Comp.

Dunajska borza.			
Dne 1. februarija.		Dne 31. januarija.	
Skupni državni dolg v notah	100 gld. 75 kr.	4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	150 gld. 50 kr.
Skupni državni dolg v srebru	100 „ 85 „	5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	162 „ 50 „
Avstrijska zlata renta 4%	125 „ 60 „	Državne srečke l. 1864, 100 gld.	198 „ — „
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	100 „ 70 „	4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	99 „ 20 „
Ogerska zlata renta 4%	125 „ 05 „	Tisine srečke 4%, 100 gld.	145 „ — „
Ogerska krona renta 4%, 200 kron	99 „ 25 „	Dunavske vravnave srečke 5%	131 „ — „
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	1066 „ — „	Dunavsko vranavno posojilo l. 1878	108 „ 25 „
Kreditne delnice, 160 gld.	414 „ 25 „	Posojilo goriškega mesta	111 „ 25 „
London vista	124 „ 10 „	4% kranjsko deželno posojilo	67 „ — „
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	60 „ 75 „	Zastavna pisma av. osr zem.-kred. banke 4%	99 „ 80 „
20 mark	12 „ 15 „	Priporitne obveznice državne železnice	230 „ — „
20 frankov (napoleonor)	9 „ 86 „	„ „ južne železnice 3%	173 „ 15 „
Italijanski bankovci	46 „ 45 „	„ „ južne železnice 5%	131 „ — „
C. kr. cekini	5 „ 82 „	„ „ dolenskih železnice 4%	98 „ 50 „
		Kreditne srečke, 100 gld.	198 gld. 25 kr.
		4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	149 „ — „
		Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	18 „ — „
		Rudolfove srečke, 10 gld.	23 „ 25 „
		Salmove srečke, 40 gld.	69 „ — „
		St. Genois srečke, 40 gld.	72 „ 25 „
		Waldsteinove srečke, 20 gld.	51 „ — „
		Ljubljanske srečke	25 „ — „
		Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	184 „ 20 „
		Akcije Ferdinandove sev. železn., 1000 gl. st. v.	3496 „ — „
		Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	566 „ — „
		Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	105 „ 75 „
		Dunajskih lokal. železnice delniška družba	88 „ — „
		Montanska družba avstr. plan.	92 „ 60 „
		Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	170 „ — „
		Papirnih rubljev 100	133 „ — „

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.

Zavarovanje za zgube pri trestanjih, pri izrebanju najmanjšega dobitka.

Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„MERCUR“

Wollzeile št. 10 Dunaj, Mariahilferstrasse 74 B.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarah, potem o kursnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnice.